

Valsts kases
2012.gada
publiskais pārskats

Saturs

<i>Pārskatā lietotie saīsinājumi</i>	3	4. ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija	33
<i>Mērvienības</i>	3	4.1. Darbības principi un attīstības virzieni	33
Valsts kases pārvaldnieka ziņojums	4	4.2. Maksājumu iestādes funkcija 2004.-2006.gada plānošanas periodā	33
Valsts kases darbības stratēģija 2010.-2012.gadam	5	4.3. Maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkcijas Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas valdības finanšu instrumentam	33
Valsts kases juridiskais statuss, struktūra	6	4.4. Maksājumu iestādes funkcijas Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros	34
Valsts kases darbība 2012.gadā	8	4.5. Sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcijas 2007.-2013.gada plānošanas periodā	34
1. Valsts budžeta izpilde	8	4.6. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā	35
1.1. Darbības principi un attīstības virzieni	8	4.7. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012. gadam ieviešanu ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā	35
1.2. 2012.gada valsts budžeta izpildes organizācija	8	5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība	37
1.3. Valsts kases pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība	9	5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums	37
1.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē	12	5.2. Personāls un personāla vadība	49
1.5. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012. gadam ieviešanu valsts budžeta izpildē	13	5.3. Kvalitātes un risku vadība	51
2. Valsts parāda vadība	16	5.4. Iekšējās kontroles sistēma	51
2.1. Darbības principi un attīstības virzieni	16	Komunikācija ar sabiedrību	52
2.2. Latvijas Republikas kreditreitings	17	Valsts kases 2013.gada attīstības prioritātes	53
2.3. Valsts parāda izmaiņas	17		
2.4. Valsts iekšējais parāds	18		
2.5. Valsts ārējais parāds	20		
2.6. Valsts parāda portfeļa vadība	22		
2.7. Valsts sniegtie galvojumi	23		
2.8. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda vadībā	24		
2.9. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam ieviešanu valsts parāda vadībā	25		
3. Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība	28		
3.1. Darbības principi un attīstības virzieni	28		
3.2. Naudas līdzekļu vadība	28		
3.3. Valsts aizdevumu izsniegšana un apkalpošana	29		
3.4. Likviditātes nodrošināšanas atbalsta pasākumi	30		
3.5. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā	30		
3.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam ieviešanu naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadībā	30		

Pārskatā lietotie saīsinājumi

CSA	(<i>Credit Support Annex</i>) Kredīta atbalsta līgumi
EIB	Eiropas Investīciju banka
ELVGF	Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds
EPAB	Eiropas Padomes Attīstības banka
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ERAB	Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUROSTAT	Eiropas Savienības Statistikas birojs
IKP	Iekšzemes kopprodukts
ISDA	(<i>International Swaps and Derivatives Association</i>) Starptautiskā mijmaiņas un atvasināto finanšu instrumentu asociācija
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
ZVFI	Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments

Mērvienības

EUR	eiro, oficiālā ES naudas vienība
LVL	lats, Latvijas Republikas nacionālā naudas vienība

© Pārpublicēšanas un citēšanas
gadījumā obligāta atsauce uz
Valsts kasi kā datu avotu.

Publikācijā iekļautie dati
turpmākajās publikācijās var
tikt precizēti. Valsts kase neatbild
par zaudējumiem, kas radušies
publikācijas lietošanas rezultātā.
Šo dokumentu nedrīkst pavairot,
izplatīt komerciālos nolūkos vai
kā citādi publicēt bez Valsts kases
piekrišanas.

© Dizains: SIA "Dizaina stratēģija"
© Foto: Juris Uzulāns (portrets)
© Foto: Egīls Juris Pārups (attēli)

Valsts kases pārvaldnieka ziņojums

Valsts kases stratēģiskā virzība un definētās prioritātes 2012.gadā bija cieši saistītas gan ar valsts ekonomiskās un tautsaimniecības izaugsmi, pozitīviem valsts budžeta rezultātiem, gan ar Latvijas pozīcijas nostiprināšanos starptautiskajos finanšu tirgos. Svarīgākie Valsts kases uzdevumi 2012.gadā bija nodrošināt valsts budžeta finanšu pārvaldību un ilgtspēju, valsts budžeta izpildes procesa pilnveidošanu, valsts parāda vadības izdevumu optimizēšanu un finanšu risku vadību, valsts vērtspapīru tirgus attīstību un investoru uzticības nostiprināšanu.

Vispirms jāakcentē, ka valdības īstenotā krīzes pārvarēšanas politika deva pozitīvu impulsu investoru pārlicības nostiprināšanai par valsts kredītspēju: aizņemšanās atsākšana starptautiskajos finanšu tirgos nodrošināja stabilu pamatu un pārlicību par iespēju sekmīgi pārfinansēt starptautiskā aizņēmuma programmu. Turpinot aktīvu darbu ar valsts vērtspapīru investoriem un reitingu aģentūrām, izdevās panākt Latvijas kredītreitinga paaugstināšanu no reitingu aģentūru „Standard&Poor’s” un „Fitch Ratings” puses, kas veicināja Latvijas aizņemšanās izmaksu straujāku samazināšanos. Šo secīgo darbību rezultātā februārī sekmīgi tika emitētas piecu gadu obligācijas 1 mljrd. ASV dolāru vērtībā un decembrī – septiņu gadu obligācijas 1,25 mljrd. ASV dolāru vērtībā, turklāt decembra emisija tika veikta īpaši labvēlīgā brīdī ar vēsturiski zemāko vērtspapīru procentu likmi, kopš Latvija veic publiskus aizņēmumus starptautiskajos finanšu tirgos. Tas ļāva ne tikai nostiprināt Latvijas kā aizņēmējas pozīcijas, bet pavēra unikālu iespēju valstij pārfinansēt savu ārējo parādu, atmaksājot starptautiskās aizņēmuma programmas ietvaros no Starptautiskā Valūtas fonda saņemto aizdevumu, kam vienlaicīgi ir arī simboliska nozīme, jo līdzšinējās valsts saistības pret Starptautisko Valūtas fondu asociējās ar Latvijas nespēju patstāvīgi vadīt savas finanses, kā arī ar starptautiskā finanšu tirgus neuzticību valsts kredītspējai.

Vidējā termiņā plānojam aktīvāk aizņemties iekšējā tirgū, to attīstot un piedāvājot dažādus valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru termiņus. Atbilstoši finanšu ministra apstiprinātajai *Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijai* ir noteikts vēlāmais iekšējā valsts parāda īpatsvars, no kura patlaban atpaliekam, tādēļ stratēģiskais mērķis ir iespējami vairāk aizņemties iekšējā tirgū un mazāk – ārējos tirgos. Šī mērķa sasniegšanai Valsts kase 2012.gadā intensīvi strādāja, lai ieviestu valdības atbalstīto projektu par krājobligāciju ieviešanu valsts aizņēmumu vadībā, kas paredz Latvijas iedzīvotājiem iespēju iegādāties valsts emitētās krājobligācijas. Projekta pabeigšana un pirmo krājobligāciju pārdošana plānota 2013.gada pirmajā pusgadā.

Turpinot Valsts kases elektronisko pakalpojumu pilnveidošanu, esam ieviešuši tiešsaistes informācijas apmaiņas risinājumu starp Valsts kasi kā informācijas turētāju un valsts budžeta maksājumus administrējošo institūciju kā informācijas lietotāju. Maksātājiem, savukārt, esam radījuši iespēju pārliecināties, vai veiktais maksājums ir ieskaitīts valsts budžetā. Valsts kases 2013.gada galvenā prioritāte ir sagatavot Valsts kases informāciju sistēmas darbam ar eiro 2014.gadā, lai nodrošinātu eiro ieviešanas pasākumu izpildi Valsts kases kompetences jomās.

Noslēdzoties *Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam* periodam, esam izvērtējuši tās ieviešanas rezultātus, stratēģisko mērķu un uzdevumu sasniegšanas pakāpi, kā arī, ievērojot tiesisko regulējumu un faktoros, kas ietekmējuši Valsts kases darbību, izstrādājuši *Valsts kases darbības stratēģiju 2013.-2015.gadam*.

Darbinieku izpratne par Valsts kases darbības stratēģiskajām prioritātēm, profesionāls, mērķtiecīgs un vienots komandas darbs ir gadu gaitā attīstīta vērtība, bez kuras nebūtu iespējama mūsu izvirzīto mērķu sasniegšana un ikdienas uzdevumu kvalitatīva izpilde.

Pārvaldnieks

Kaspars Āboliņš
Rīgā 2013.gada 27.martā

Valsts kases darbības stratēģija 2010.-2012.gadam

Valsts kases stratēģiskais **virsmērķis** – būt dinamiskai un mūsdienīgai, uz sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu orientētai iestādei, kas saskaņā ar labāko finanšu vadības praksi efektīvi un droši vada un uzrauga valsts finanšu vadības procesus atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm.

Valsts kases darbības stratēģijā noteikti šādi Valsts kases darbības virzieni:

- 1) **valsts budžeta izpilde**, kas orientēta uz efektīvu un saimniecisku budžeta izpildes procesa nodrošināšanu un Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši labākajai finanšu vadības praksei;
- 2) **valsts parāda vadība**, nodrošinot nepieciešamos finanšu resursus, tai skaitā publiskajos kapitāla tirgos, ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus, kā arī iespējami veicinot valsts finanšu interešu nodrošināšanu valsts galvojumu sniegšanas procesā, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes faktorus un kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību, kas vērsta uz eiro valūtas ieviešanu vidējā termiņā;
- 3) **naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība**, nodrošinot efektīvu un drošu naudas līdzekļu vadību, ierobežojot un uzraugot finanšu riskus, savlaicīgi un pilnā apmērā nodrošinot nepieciešamo likviditāti valsts finansiālo saistību izpildei, kā arī veicot valsts budžeta aizdevumu efektīvu izsniegšanu un apkalpošanu, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes un attīstības mērķu sasniegšanas nepieciešamību vidējā termiņā;
- 4) **ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija**, organizējot un standartizējot maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkciju izpildi tā, lai nodrošinātu piešķirēj institūciju un Latvijas Republikas normatīvajos aktos iekļauto prasību ievērošanu, savlaicīgu līdzekļu saņemšanu no piešķirēj institūcijām un minimizētu pieļaujamo risku neatbilstoši veikto izdevumu iekļaušanai izdevumu deklarācijās un pārskatos.

Valsts kase stratēģisko mērķu sasniegšanā ievēro vienotus **iestādes darbības principus**:

- 1) kvalitātes un risku vadībā;
- 2) personāla vadībā;
- 3) iekšējās kontroles sistēmā;
- 4) informāciju tehnoloģiju pielietošanā un informācijas drošībā;
- 5) likumības un tiesiskas kārtības nodrošināšanā;
- 6) iestādes administratīvajā pārvaldībā;
- 7) iestādes komunikācijā.

Stratēģijas **galvenās prioritātes** ir:

- 1) cilvēkresursu kapitāla efektīva vadība, veicinot visu līmeņu darbinieku attīstību un iesaistīšanu Valsts kases mērķu sasniegšanā;
- 2) Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamības augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmeni nodrošināšana, izmantojot to sniegtās resursu optimizācijas iespējas;
- 3) valsts finanšu vadības procesu efektīva, ekonomiska, operatīva un droša vadība un uzraudzība atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm.

2012.gads noslēdz Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam darbības ciklu, tādēļ **šajā pārskatā novērtēta stratēģijas ieviešana. 2012.gadā Valsts kase izstrādājusi un 2013.gada 15.februārī finanšu ministrs apstiprinājis jaunu Valsts kases darbības stratēģiju 2013.-2015.gadam.**

Valsts kases juridiskais statuss, struktūra

Valsts kase ir Finanšu ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir efektīva valsts pārvaldes funkciju īstenošana valsts finanšu vadības jomā.

Valsts kases darbu vada **pārvaldnieks**. Pārvaldnieku ieceļ un atbrīvo no amata finanšu ministrs.

Valsts kasei ir šādas **funkcijas**:

- 1) valsts budžeta izpildes un finanšu uzskaites organizēšana;
- 2) asinājumu piešķiršana un maksājumu veikšana no valsts budžeta ieņēmumiem;
- 3) valsts parāda vadība;
- 4) normatīvajos aktos noteikto ES politiku instrumentu, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkcijas un nacionālās atbildīgās amatpersonas uzdotās nacionālā fonda funkcijas;
- 5) citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Valsts kases juridisko statusu, funkcijas, uzdevumus, kompetenci, tiesības un tiesiskuma nodrošināšanas kārtību nosaka saskaņā ar Valsts pārvaldes likumu 2004.gada 3.augustā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.677 „**Valsts kases nolikums**”.

Valsts kases struktūru, darba organizāciju nosaka saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu 2012.gada 20.februārī izdotais **Valsts kases reglaments**.

Lai maksimāli ierobežotu finanšu riskus, Valsts kases **struktūra** ir izveidota pēc funkciju nodalīšanas principa (atbilstoši banku un Eiropas parāda vadības birojiem):

- 1) klientu apkalpošana un finanšu darījumi;
- 2) finanšu risku vadība;
- 3) uzskaites nodrošināšana un pārskatu sagatavošana.

Vienota lēmuma pieņemšanai 2012.gadā darbu turpina šādas **komitejas**:

Audita komiteja – lai veicinātu efektīvu iekšējā audita funkcijas īstenošanu Valsts kasē un Valsts kases izveidotās iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanu, lai nodrošinātu Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu, resursu aizsardzību, efektīvu kontroles pasākumu izveidošanu un uzturēšanu. Komiteja izskata iekšējā audita un ārējo auditoru ziņojumus par Valsts kases darbību ietvertos konstatējumus un secinājumus, ziņojumos iekļautos ieteikumus Valsts kasē izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai un auditēto struktūrvienību sniegtos komentārus par audita laikā konstatētajiem faktiem. Komiteja ir tiesīga pieņemt lēmumus par nepieciešamajiem pasākumiem Valsts kases iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai.

Eiro ieviešanas komiteja – lai izstrādātu priekšlikumus eiro ieviešanas nodrošināšanai Valsts kases kompetences jomās un koordinētu Valsts kases struktūrvienību iesaistišanos eiro ieviešanas pasākumu realizēšanā.

Informācijas sistēmu izmaiņu vadības komiteja – lai nodrošinātu koordinētu Valsts kases informācijas sistēmu izmaiņu pieprasījumu izskatīšanu un realizāciju.

Kredītkomiteja – lai veicinātu kredītriska vadību, koordinējot Valsts kases struktūrvienību darbību valsts budžeta aizdevumu, valsts vārdā sniegto galvojumu un darījumu partneru limitu uzraudzības jautājumos.

Valsts kases juridiskais statuss, struktūra

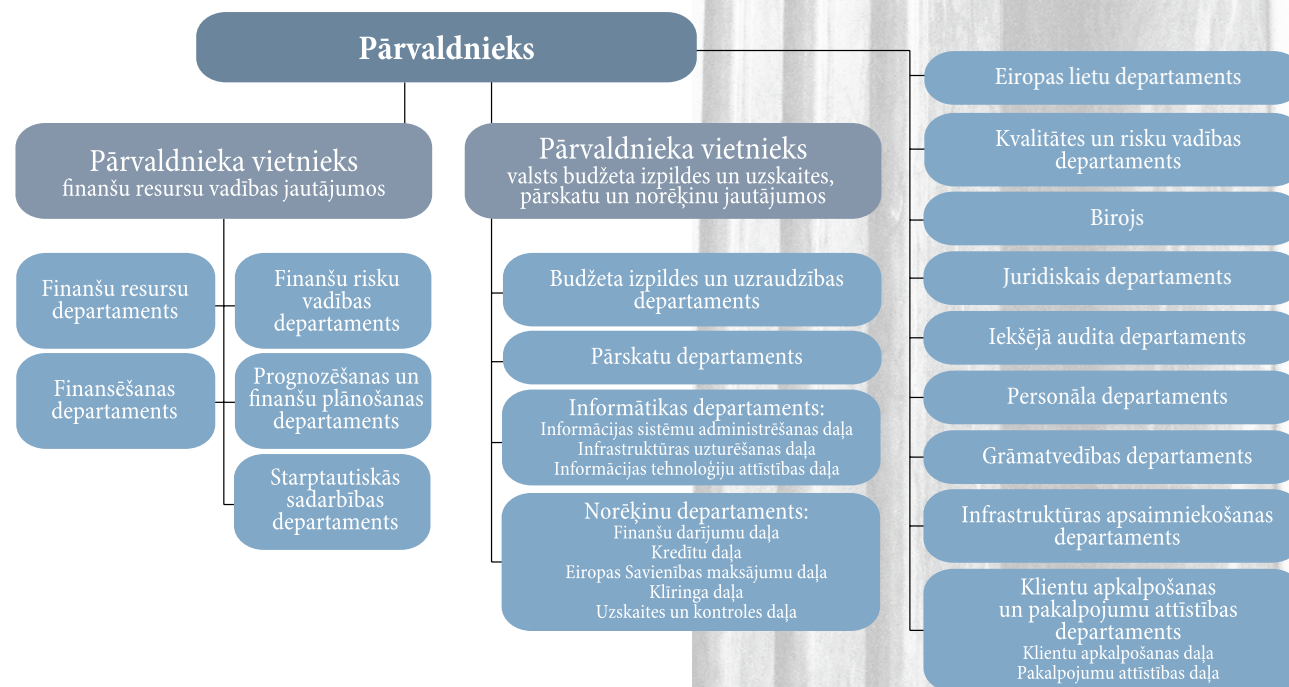
Kvalitātes un risku vadības komiteja – lai panāktu nepārtrauktu Valsts kases darbības pilnveidošanu un pakalpojumu atbilstību valsts un tās iedzīvotāju interesēm un klientu vajadzībām, īstenojot efektīvu kvalitātes, risku un informācijas drošības vadību.

Resursu likviditātes komiteja – lai sekmētu kvalitatīvu naudas līdzekļu vadību saskaņā ar Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģijā noteiktajiem uzdevumiem likviditātes vadības nodrošināšanai.

Vadības komiteja – lai nodrošinātu efektīvu Valsts kases personāla un finanšu resursu vadību Valsts kases darbības stratēģijā noteikto mērķu realizēšanai.

Valsts budžeta grāmatvedības uzskaites komiteja – lai organizētu Valsts kases valsts budžeta grāmatvedības uzskaites politikas izpildi, aktualizēšanu un nodrošinātu grāmatvedības politikas izmaiņu vadību. Komitejas uzdevums ir definēt grāmatvedības uzskaites politiku un tās atbilstību grāmatvedības standartiem, noteikt grāmatvedības uzskaites politikas mērķus, pilnveidot un aktualizēt grāmatvedības uzskaites politiku un veicināt tajā noteikto prasību ievērošanu.

Valsts parāda vadības komiteja – lai veicinātu efektīvu valsts parāda vadību un sagatavotu priekšlikumus Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas pilnveidošanai un īstenošanai.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts budžeta izpilde

1. Valsts budžeta izpilde

1.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Valsts kasei kā Finanšu ministrijas pakļautībā esošai tiešās pārvaldes iestādei saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību ir deleģēts organizēt valsts budžeta izpildi un finanšu uzskaiti, nodrošināt asinējumu piešķiršanu un maksājumu¹ veikšanu gadskārtējā valsts budžeta apropriācijas ietvaros.

Realizējot valsts budžeta izpildi, Valsts kase uztur Vienotu valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu, kurā budžeta izpildītājiem atver budžeta kontus, uzskaita valsts budžeta ieņēmumus, pamatojoties uz gadskārtējā valsts budžeta apropriāciju un Valsts kasē reģistrētiem finansēšanas plāniem, piešķir asinējumus un dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem, izmantojot budžeta elektronisko noreķinu sistēmu *eKase*, nodrošina Valsts kases klientu maksājumu rikojumu apstrādi un izpildi, kā arī sniedz informāciju valsts budžeta maksājumus administrējošām institūcijām par valsts budžeta kontos iemaksātajiem nodokļiem un nodevām un citiem valsts budžeta ieņēmumiem.

Nodrošinot vienotu valsts finanšu uzskaiti, Valsts kase izstrādā normatīvos aktus par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti, nosakot vienotu grāmatvedības uzskaites principus, metodes un vienotu grāmatvedības kontu plānu, kā arī uz Ministru kabineta apstiprinātām finanšu informācijas klasifikācijām balstītu pārskatu sistēmu, kas ļauj iegūt kvalitatīvu informāciju par budžeta izpildi gan pēc naudas plūsmas, gan uzkrāšanas principa. Valsts un pašvaldību budžeta iestāžu sniegto pārskatu apkopošanu nodrošina vienotā budžeta pārskatu sistēmā *ePārskati*, kuru izmanto ne tikai Valsts kase, bet arī Finanšu ministrija, Valsts kontrole, Latvijas Banka, Centrālā statistikas pārvalde un pārējās valsts pārvaldes iestādes.

Valsts kasei jānodrošina Latvijas Republikas finanšu saistību izpilde, laicīgi un pilnā apmērā veicot Latvijas Republikas ikgadējos dalības maksājumus starptautiskajās finanšu organizācijās, kā arī veicot maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/vai rezervēs, kur Latvijas Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

¹ Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem „Kārtība, kādā Valsts kase nodrošina maksājumu pakalpojumu sniegšanu”.

Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā Valsts kase veic kompensāciju izmaksas rehabilitētajiem pilsoņiem, nodrošina iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadali starp valsts un pašvaldību budžetiem, valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu sadali starp speciālā budžeta kontiem, kā arī pārskaita atbilstošās valsts budžeta dotācijas pašvaldībām.

1.2. 2012.gada valsts budžeta izpildes organizācija

Asinējumu piešķiršana un izpilde

2012.gadā valsts budžeta izpildes nodrošināšanai Valsts kase piešķirusi **asinējumus 5 109,29 milj. latu apmērā**: 3 695,46 milj. latu pamatbudžetam un 1 413,83 milj. latu – speciālajam budžetam. **Asinējumi piešķirti 340 valsts budžeta iestādēm**, tai skaitā 119 vēlēšanu komisijām.

2012.gadā bijis 2031 pamatbudžeta izdevumu konts, tai skaitā 119 konti – vēlēšanu komisijām, lai nodrošinātu tautas nobalsošanu par likumprojektu „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē”. Salīdzinot ar 2011.gadu, kontu skaits kopumā ir samazinājies par 73 kontiem. Kontu skaita samazināšanos ietekmēja 2012.gadā turpinātā valsts pārvaldes strukturālā reforma – turpināja samazināties budžeta iestāžu skaits un tādējādi – arī atvērto budžeta izdevumu kontu skaits. Sakarā ar intensīvi realizētajiem ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētajiem projektiem salīdzinājumā ar 2011.gadu par 1045 kontiem pieaudzis norēķinu kontu skaits – 7740 konti. Samazinoties kopējam ziedojumu un dāvinājumu līdzekļu apjomam, samazinājies budžeta iestāžu atvērto kontu skaits ziedojumu un dāvinājumu līdzekļu uzskaitē – 2012.gadā tie ir 160 konti.

Grāmatvedības uzskaitē un pārskati

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem Valsts kase **sagatavo oficiālos dienas, mēneša, ceturkšņa pārskatu un ikgadējo Saimnieciskā gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un pašvaldību budžetiem** (mēneša pārskati pieejami Valsts kases tīmekļa vietnē, Saimnieciskā gada pārskatu Valsts kases tīmekļa vietnē publicē pēc Valsts kontroles atzinuma saņemšanas).

Valsts kase ikgadējo Saimnieciskā gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un pašvaldību budžetiem sagatavo, konsolidējot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību iesniegto gada pārskatu informāciju. Saimnieciskā gada pārskata struktūru un apjomu nosaka Likums par budžetu un finanšu vadību un Ministru kabineta noteikumi par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību. 2012.gadā sagatavots Saimnieciskā gada pārskats par 2011.gada rezultātiem, konsolidējot 13 ministriju, 14 centrālo valsts iestāžu un 119 pašvaldību konsolidētos gada pārskatus. Ministrijas un centrālās valsts iestādes konsolidētajā gada pārskatā iekļauj valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu gada pārskatus, pašvaldības konsolidētajā gada pārskatā iekļauj pašvaldības budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu² gada pārskatus.

Valsts kontroles auditētais Saimnieciskā gada pārskats ir nozīmīgākais un ticamākais informācijas avots par valsts finansiālo stāvokli pārskata perioda beigās un budžeta izpildes rezultātiem pārskata gadā. Valsts kontroles atzinums apliecina, ka Saimnieciskā gada pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par pārskatos uzrādītās informācijas pilnīgumu un ticamību, kā arī Saimnieciskā gada pārskatā ietvertās informācijas kvalitāti, kuras lietotāji ir gan Saeima un Latvijas Banka, gan dažādas starptautiskās institūcijas (Eiropas Komisija, EUROSTAT, SVF, starptautiskās kredītreitingu aģentūras) un potenciālie investori, kas, pamatojoties uz Saimnieciskā gada pārskatā sniegto informāciju, pieņem lēmumus par ieguldījumiem Latvijas tautsaimniecībā.

Lai Saimnieciskā gada pārskatā iekļautu vienveidīgu un salīdzināmu informāciju, Valsts kase izstrādā un aktualizē normatīvos aktus, kas reglamentē budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti un pārskatu sagatavošanu.

Nodrošinot vienotu principu ievērošanu valsts un pašvaldību budžeta iestāžu finanšu uzskaitē un pārskatu sagatavošanā, pilnveidota budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaitē, kas ietver papildinājumu izstrādā normatīvajos aktos, kā arī detalizētu skaidrojumu sniegšanu pārskatu sagatavotājiem.

² Kopīgu uzdevumu risināšanai pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var izveidot kopīgas iestādes. Šādas iestādes darbojas uz attiecīgo domju apstiprināta nolikuma pamata. Nolikums nosaka pašvaldību kopīgās iestādes kompetenci, tās finansēšanas, uzraudzības, likvidēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā notiek izstāšanās no kopīgās iestādes, un citus pašvaldību kopīgās iestādes darbības jautājumus (piem., būvvalde, reģionālā pašvaldības policija u.c.).

2012.gadā izstrādātie grozījumi Ministru kabineta noteikumos, kas nosaka budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites kārtību, precīzē noteikumu prasības, samazinot interpretācijas iespējas noteikumu piemērošanā, ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē un vērtības samazinājuma noteikšanā, līgumsodu uzskaitē, saistību klasifikācijā, bezatlīdzības ceļā saņemto un nodoto vērtību uzskaitē, kā arī nosaka subsīdiju, dotāciju un transfertu uzskaiti saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Savukārt 2012.gada grozījumi Ministru kabineta noteikumos par budžeta iestāžu gada pārskata sagatavošanu papildina informācijas atklāšanas prasības par nomātiem aktīviem, nekustamā īpašuma nodokļa prasību sadalījumu atbilstoši termiņiem, precīzē pārskatu sagatavošanas aprakstus, lai nodrošinātu labāku izpratni par sagatavošanas nosacījumiem, precīzē normu par pārskatu iesniegšanu elektroniskā veidā, par datu savstarpējo pārbaudi atbilstoši budžeta klasifikācijām, kā arī izslēdz sadaļu „Informācijas sistēmas „Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskati” lietošana”³, iekļaujot šo informāciju Ministru kabineta noteikumos “Kārtība, kādā Valsts kase nodrošina elektronisko informācijas apmaiņu”.

Fiskālās disciplīnas uzraudzības mērķiem fiskālās disciplīnas uzraudzības komitejai un saskaņā ar starptautisko aizdevēju (Eiropas Komisija un SVF) un nozīmīgāko lietotāju (EUROSTAT, Eiropas Centrālā banka, starptautiskas finanšu institūcijas, kā arī Saeima, Valsts kontrole, Finanšu ministrija, Latvijas Banka, Centrālā statistikas pārvalde) pieprasījumu Valsts kase sagatavoja un iesniedza papildu informāciju par valsts budžeta izpildes gaitu, nozīmīgākajiem finanšu rādītājiem, apkopojot valsts un pašvaldību, kā arī radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību finanšu pārskatu informāciju, kurai bija būtiska loma Eiropas Komisijas un SVF uzraudzības ziņojumu sagatavošanā pēc starptautiskā aizņēmuma programmas slēgšanas. Analizēti arī budžeta finanšu vadības procesā pastāvošie riski, pieņemot attiecīgus lēmumus par to ierobežošanu vai novēršanu 2012.gadā un vidējā termiņā.

1.3. Valsts kases pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība

Viena no Valsts kases darbības stratēģijā izvirzītajām prioritātēm nosaka Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamību augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmenī nodrošināšanu, izmantojot to sniegtās resursu optimizācijas iespējas. Gatavojoties Latvijas pārejai uz nacionālo valūtu eiro no 2014.gada 1.janvāra, jau 2012.gadā nogalē Valsts kase ir uzsākusi savā

pārvaldībā esošo informācijas sistēmu un sniegto pakalpojumu pielāgošanas eiro pasākumus.

2012.gadā Valsts kase uzturējusi un turpinājusi attīstīt šādus pakalpojumus un informācijas sistēmas:

Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma

Valsts kases uzturētā **Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma** nodrošina pilnu valsts budžeta vadības ciklu – no budžeta plānošanas līdz tā izpildei un izpildes uzraudzībai:

- 1) **valsts budžeta plānošanas funkcionalitāte** nodrošina valsts budžeta un tā grozījumu apstrādi, apkopojot datus no ministrijām un centrālajām valsts iestādēm (šo funkciju realizē Finanšu ministrija);
- 2) **valsts budžeta izpildes funkcionalitāte** nodrošina Valsts kases un valsts budžeta iestāžu procesu norisi sistēmā, piem., konta veidošanas, asignejumu piešķiršanas un izpildes procesu, valsts budžeta ieņēmumu procesu, dienas, mēneša un gada slēguma procesu, kā arī pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda dotāciju un iedzīvotāju ienākumu nodokļa sadales procesu u.c. (šo funkciju realizē Valsts kase).

Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas **Datu noliktava** nodrošina pārskatu veidošanu par budžeta izpildi atbilstoši valsts budžeta struktūrai.

Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēma *ePārskati*

Budžeta iestāžu pārskatu iesniedzēji mēneša, ceturkšņa un gada pārskatus Valsts kasē iesniedz un paraksta elektroniski tiešsaistes režīmā „Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmā” (*ePārskati*), tādējādi nodrošinot abpusēju administratīvo un laika resursu ekonomiju.

2012.gadā iestāžu, kurām normatīvajos aktos ir noteikta pārskatu pieņemšana, vajadzībām paplašināta iespēja pieņemt pārskatus, izmantojot *ePārskatu* sistēmu. Šobrīd to sekmīgi veic Kultūras ministrija, Finanšu ministrija un Izglītības un zinātnes ministrija.

Valsts kase 2011.gadā papildināja pašvaldībām piedāvāto pakalpojumu klāstu un sadarbībā ar pašvaldībām izstrādāja jaunu pakalpojumu – **iespēju pašvaldībām plānot budžetu *ePārskatu* sistēmā**. 2012.gadā šo pakalpojumu izmantojušas 10 pašvaldības, t.sk. pakalpojumu uzsāka izmantot četras pašvaldības.

2012.gadā ir **uzsākta Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas un *ePārskatu* sistēmas integrācija**, lai salīdzināšanos par ministriju, centrālo valsts iestāžu un to padotības iestāžu budžeta programmu un apakšprogrammu izpildes datiem varētu veikt *ePārskatu* sistēmā, kas papildus dotu arī iespēju paplašināt datu savstarpējās atbilstības kontroli ar gada pārskatā norādīto informāciju.

Gada inventarizācijas procesa ietvaros *ePārskatu* sistēmā **aplašinātas salīdzināšanās procesa iespējas un uzlabota salīdzināšanās procesa funkcionalitāte savstarpējo datu salīdzināšanai starp vispārējās valdības sektora partneriem**: savstarpējo datu salīdzināšanu var veikt pirms un pēc pārskata perioda beigām, datus var pārcelt no viena datu salīdzināšanās perioda uz otru, debeta pusē iespējams salīdzināšanās izziņu datu imports no grāmatvedības uzskaites programmām, dokumentu augšupielāde. Lai precīzāk paskaidrotu salīdzināšanās izziņā norādītos datus, nodrošināta salīdzināšanās par ieņēmumu samazinājumu un izdevumu atjaunošanu, kā arī salīdzināšanās datu pārsūtīšana starp padotībā esošajām iestādēm.

Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēma *ePlāni*

Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēmu *ePlāni* izmanto visu ministriju un centrālo valsts iestāžu lietotāji, lai sagatavotu un iesniegtu Valsts kasē apstiprinātos finansēšanas plānus. 2012.gadā **sistēmā reģistrēti un apstrādāti 8 801 pamatbudžeta un speciālā budžeta finansēšanas plāni**.

2012.gada nogalē veikti apjomīgi *ePlānu* pārveides darbi sistēmas pārejai uz tīmekļa tehnoloģiju izmantošanu, lai nodrošinātu un atbalstītu ātrāku un kvalitatīvāku finansēšanas plānu apstrādes procesu.

Budžeta elektronisko norēķinu sistēma *eKase*

Valsts kase maksājumu pakalpojumu sniegšanu nodrošina elektroniski, izmantojot budžeta elektronisko norēķinu sistēmu *eKase*. Ar *eKasi* Valsts kase nodrošina klientiem iespēju izpildīt maksājumu rīkojumus, apskatīt maksājumu rīkojumu izpildes rezultātus, kā arī saņemt Valsts kases piedāvāto finanšu informāciju: kontu stāvokli (atlikumu), kontu apgrozījuma izrakstus un kopsavilkumu par ieņēmumiem un izdevumiem vai resursiem izdevumu segšanai.

2012.gadā Valsts kase nodeva ekspluatācijā ERAF finansētā projekta „Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana” ietvaros publiski pieejamu elektronisko pakalpojumus – maksājuma datu pārbaudes formu Valsts kases tīmekļa vietnē un pilnveidotu budžeta elektronisko norēķinu sistēmu *eKase*, tādējādi sniedzot būtisku ieguldījumu publiskās pārvaldes elektronisko pakalpojumu pilnveidošanā un attīstībā. Projekta ietvaros īstenoti šādi e-pakalpojumu pilnveidošanas pasākumi:

- 1) *eKasē* ieviests tiešsaistes datu apmaiņas modulis, kas nodrošina automatizētu maksājumu datu informācijas apmaiņu starp Valsts kasi kā informācijas turētāju un valsts budžeta maksājumus administrējošo institūciju kā informācijas lietotāju. Tiešsaistes datu apmaiņas modulis nodrošina ne tikai maksājumu datu pieprasīšanu, bet arī maksājumu rīkojumu ielādi *eKasē* tiešsaistes režīmā;
- 2) *eKasē* ieviesta lietotāja saskarne, ar kuras palīdzību valsts budžeta maksājumus administrējošās institūcijas darbinieks var pieprasīt maksājumu datus Valsts kasei, tai skaitā meklēt maksājumus un saņemt pieprasītos datus tiešsaistē, ar interneta pārlūkprogrammas starpniecību;
- 3) Valsts kases tīmekļa vietnē www.kase.gov.lv sadaļā „Budžeta veiktā maksājuma pārbaude” izveidota maksājuma datu pārbaudes forma, ar kuras palīdzību maksātājs, norādot maksājuma references numuru, var pārlicināties, ka maksājums ir ieskaitīts valsts budžetā (iegrāmatots valsts budžeta kontā Valsts kasē) un maksātājs ir tiesīgs saņemt pakalpojumu.

Valsts kases kontiem piesaistītās kredītkartes

Valsts kase sadarbībā ar AS “Swedbank” nodrošina valsts budžeta iestādēm iespēju veikt budžeta izdevumus ar Valsts kases kontiem piesaistītajām kredītkartēm. Kredītkaršu pakalpojumi paredzēti darbinieku komandējumu, darba braucienu un saimniecisko izdevumu veikšanai: valsts budžeta iestāžu darbiniekiem nodrošināta iespēja komandējumu laikā veikt bezskaidras naudas norēķinus, ievērojot Likuma par budžetu un finanšu vadību prasību, kas nosaka, ka valsts budžeta līdzekļu izdevumi veicami no Valsts kasē atvērtajiem kontiem.

2012.gadā Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu pakalpojumu izmantoja 113 valsts budžeta iestādes un tām kopā ir izsniegtas 958 kredītkartes.

Maksājumu karšu pieņemšana, iekasējot valsts budžeta maksājumus

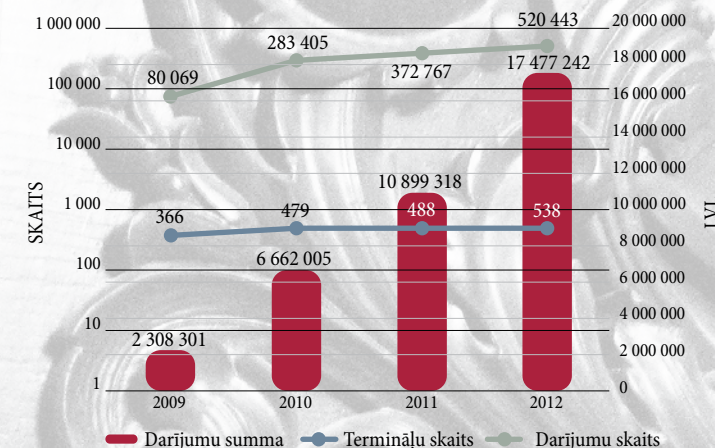
Tā kā 2012.gada 31.decembrī beidzās termiņš ar AS “SEB banka” un AS “Citadele banka” 2008.gadā noslēgtajiem līgumiem par maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojuma nodrošināšanu, Valsts kase 2012.gada veica divus šī pakalpojuma nodrošināšanas iepirkumus. Arī turpmākos piecus gadus maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojumu nodrošinās AS “SEB banka” un AS “Citadele banka”.

Maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojums nodrošina Valsts kases klientiem – budžeta maksājumus administrējošām institūcijām, kas iekasē budžeta maksājumus no privātpersonām, iespēju tos iekasēt ar VISA Electron, MasterCard, Maestro vai American Express maksājumu kartēm maksājumu karšu pieņemšanas termināli vai citā alternatīvā sistēmā.

2012.gadā budžeta maksājumus administrējošajās institūcijās ir ierīkoti 538 maksājumu karšu termināļi. 2012.gadā ar maksājumu kartēm budžeta maksājumus administrējošajās institūcijās ir veikti 520 443 darījumi par kopējo summu 17 477 242 latu. Salīdzinot šos datus ar 2009.-2011.gada datiem, redzams, ka arī 2012.gadā ir vērojams straujš darījumu skaita un iekasēto summu apmēra pieaugums, kas liecina par to, ka iedzīvotāji atzinīgi novērtē pakalpojumu un norēķinos ar valsti arvien vairāk izmanto maksājumu kartes un to sniegtās priekšrocības.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts budžeta izpilde

1.attēls.

Maksājumu karšu (VISA, MasterCard un American Express) pieņemšanas pakalpojuma dinamika (2009. – 2012.gads)
 Avots: Valsts kase

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts budžeta izpilde

Centralizētais finanšu grāmatvedības uzskaites risinājums

Valsts kase turpina uzturēt centralizēto resursu vadības sistēmu *Horizon*, nodrošinot Finanšu ministrijas un tās padotības iestāžu (Finanšu ministrijas resora) finanšu vadības, grāmatvedības un personāla uzskaiti vienotā sistēmā.

Lai nodrošinātu vienotu un efektīvu Finanšu ministrijas padotības iestāžu grāmatvedības uzskaites procesa realizēšanu, Valsts kase turpina Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas grāmatvedības uzskaites un personālvadības procesu nodrošināšanu. Grāmatvedības uzskaites procesa optimizēšanai Finanšu ministrijas resorā, Valsts kase no 2012.gada nodrošina arī Iepirkumu uzraudzības biroja pilnu grāmatvedības uzskaiti.

Pakalpojumu attīstīšana pašvaldībām

2012.gadā radīts tiesiskais regulējums, lai pašvaldības un to kapitālsabiedrības varētu izmantot visus Valsts kases sniegtos maksājumu pakalpojumus, kas savukārt nodrošina pašvaldībām iespēju budžeta izpildi pilnā apmērā veikt Valsts kasē: izdoti jauni Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā Valsts kase nodrošina maksājumu pakalpojumu sniegšanu”, kuros ir reglamentēti visi Valsts kases sniegtie un nodrošinātie maksājumu pakalpojumu veidi (maksājumu konta izmantošana, kredītpārvedumu veikšana, skaidras naudas izmaksa un iemaksa, maksājumu karšu norēķinu pakalpojums, maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojums), to saņemšanas (lietošanas) kārtība, noteikti subjekti, t.sk. pašvaldības un kapitālsabiedrības, kurās ieguldīta valsts vai pašvaldības kapitāla daļa, kuriem Valsts kase nodrošina konkrētu maksājumu pakalpojumu sniegšanu.

1.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē

1.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē

Nr.p.k.	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības)		
			Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2011.gads)	Plānotais 2012.gadā	Izpilde 2012.gadā
1.	Optimizēti budžeta izpildes procesa resursi	1. Ar budžeta elektronisko norēķinu sistēmas <i>eKase</i> starpniecību apstrādāto maksājumu īpatsvars kopējā maksājumu skaitā, %.	99	99	100
		2. Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmu lietojošo iestāžu skaits, % no kopējo iestāžu skaita.	2	99	0,8 ³
		3. Ekonomiskajai klasifikācijai un maksājuma mērķim neatbilstošo valsts budžeta kontos ienākošo maksājumu (izņemot nodokļu maksājumus) skaita samazinājums, % no kopējo maksājumu skaita.	- ⁴	50	20

³ Budžeta elektronisko norēķinu sistēmas *eKase* tiešsaistes datu apmaiņas modulis nodots ekspluatācijā 2012.gada maijā, un to 2012.gadā izmantoja 30 Valsts kases klienti.

⁴ Tā kā notika vienotā pakalpojumu klasifikatora un vienotā attaisnojuma dokumentu identifikatora risinājuma izstrāde un ieviešana, 2011.gadam noteiktais rezultatīvais rādītājs netika sasniegts.

1.5. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012. gadam ieviešanu valsts budžeta izpildē

Valsts budžeta izpildes stratēģiskais mērķis: „*Valsts kopbudžeta izpilde un uzraudzība, kas orientēta uz efektīvu un saimniecisku budžeta izpildes procesa nodrošināšanu un Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši labākajai finanšu vadības praksei*” 2010.-2012.gadam noteiktajā apmērā (izvirzītie uzdevumi un sasniegtie rezultāti) sasniegts.

Stratēģisko uzdevumu sasniegšanu sekmēja:

- 1) valsts pārvaldes reorganizācija;
- 2) fiskālā politika, valsts administratīvi teritoriālās reformas īstenošana un pašvaldību reorganizācija;
- 3) valsts atbalsts ePārvaldes ieviešanai;
- 4) Valsts kasei pieejamais finansējuma apjoms tās elektronisko pakalpojumu attīstīšanai;
- 5) Valsts kases personāla zināšanas un kompetence, uzkrātā pieredze;
- 6) Valsts kases realizētā risku pārvaldība, informācijas sistēmu funkcionalitāte, stabilitāte, integritāte un drošums, kā arī Valsts kasē ieviestā kvalitātes vadības sistēma.

Atsevišķu rezultātu pilnīgu sasniegšanu kavēja:

- 1) citu institūciju nerealizētās politikas iniciatīvas, piem., ekonomiskajai klasifikācijai un maksājuma mērķim neatbilstošo valsts budžeta kontos ienākošo maksājumu skaita samazinājumu neizdevās sasniegt tādēļ, ka nav iedibināta vienota maksājumu un attaisnojuma dokumentu noformējuma prakse valsts budžeta veicamajiem maksājumiem, t.i., maksājuma mērķi norādāmie dati nav standartizēti, līdz ar to zema ir maksājumu datu apstrādes kvalitāte;
- 2) sasniegt plānoto Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmu lietotāju skaitu nebija iespējams, jo sistēmas izstrādes laikā tika pieņemts lēmums neveidot atsevišķu sistēmu, bet to integrēt budžeta elektronisko norēķinu sistēmā eKase kā sistēmas funkcionālo moduli. Līdz ar to rezultatīvajā rādītājā ietverts tikai to iestāžu skaits, kuras izmantoja tiešsaistes datu apmaiņas moduli (serveris-serveris saskarni) nevis sistēmas lietotāja saskarni (lietotājs-serveris).

Valsts budžeta izpildē noteikto stratēģisko rezultātu izpilde 2010.-2012.gadā:

1) apzinātas Valsts kases klientu vēlmes un atbilstoši tām pilnveidoti sniegtie pakalpojumi, apmierinātība ar saņemto pakalpojumu ne mazāka par 75% no aptaujāto klientu skaita:

- lai noskaidrotu klientu apmierinātību ar piedāvātajiem pakalpojumiem, Valsts kase 2011.gadā veica plašu pētījumu visā Latvijā – ar telefoninterviju palīdzību tika noskaidroti 512 Valsts kases klientu viedokļi par sniegto pakalpojumu kvalitāti. Aptaujas rezultāti liecina, ka 97% aptaujāto klientu ir apmierināti, ka Valsts kase aizvien vairāk ievieš elektroniskos pakalpojumus. 79% aptaujāto klientu atzina, ka visā Latvijā nodrošinātā pakalpojumu pieejamība ir ļoti svarīga, jo būtiski ekonomē iestādes administratīvos, laika un citus resursus. Valsts kases 2010.-2012.gadā ieviestais ESF projekts „Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošana un attīstība” iekļauts kā piemērs Valsts kancelejas un Sabiedrības integrācijas fonda informatīvajā materiālā par veiksmīgi īstenotajiem ESF projektiem Latvijā, jo sniedz pārlicību, ka paveiktais un iegūtie rezultāti izmantoti publisko pakalpojumu pilnveidošanai un to kvalitātes paaugstināšanai;
- Valsts kase 2011.gada 2.decembrī saņēma Latvijas Darba devēju konfederācijas un Valsts kancelejas Efektīvas pārvaldības gada balvu par labas pārvaldības principu ieviešanu valsts pārvaldes institūcijā, īstenojot klientu orientētu pieeju, uzlabojot finanšu rādītājus, mazinot administratīvo slogu, optimizējot Valsts kases un tās klientu resursus, kā arī izvirzot Valsts kasi par paraugu citām tiešās pārvaldes iestādēm, kā vienkāršot savu darbu un padarīt to operatīvu, saprotamāku un tuvāku sabiedrībai;

2) saņemts ārējo auditoru un sadarbības partneru pozitīvs vērtējums par budžeta izpildes procesa funkcionālību un drošību, operatīvu uzskaiti, savlaicīgu un pietiekamu kontroli un pārskatu datu kvalitāti:

- Valsts kontroles veiktajās revīzijās Valsts kasē būtiski trūkumi nav novēroti;
- Eiropas Komisija ir atzinusi, ka Latvijā izveidotā grāmatvedības uzskaiti un pārskatu sagatavošanu reglamentējošā normatīvo aktu bāze par 67% atbilst Starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu prasībām;

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts budžeta izpilde

- Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas uzraudzības un pārsertifikācijas auditi ir apliecinājuši, ka Valsts kases darbība norit atbilstoši standarta prasībām, kvalitātes vadības sistēma ir efektīvi uzturēta un vērsta uz attīstību, kā arī Valsts kase efektīvi īsteno savus stratēģiskos mērķus;

3) apstiprināts pašvaldībām un to iestādēm sniedzamo pakalpojumu klāsts, vidējā termiņā 10% Latvijas pašvaldību sava budžeta izpildi pilnā apmērā veic Valsts kasē:

- Valsts kases sniegtie maksājumu pakalpojumi Valsts kases klientiem, t.sk. pašvaldībām, apstiprināti ar Ministru kabineta noteikumiem⁵;
- *ePārskatu* plānošanas rīka izmantošanai pieteikušās 17 pašvaldības no 119 (t.i., 14,3% pašvaldību), rīku izmanto 10 pašvaldības (t.i., 8,4% pašvaldību);

4) paplašināt elektronisko informācijas apriti ar klientiem, panākot, ka regulārās informācijas apmaiņa ar klientiem 100% notiek elektroniski: stratēģijas ieviešanas periodā turpināta Valsts kases elektronisko pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstīšana tiešsaistes informācijas apmaiņai ar klientiem, izmantojot tehnoloģiju sniegtās resursu optimizācijas iespējas un sasniedzot izvirzīto stratēģisko mērķi, ka regulārās informācijas apmaiņa ar klientiem 100% notiek elektroniski:

- budžeta elektronisko norēķinu sistēma *eKase* attīstīta par Valsts kases e-pakalpojumu centru (iespēja iesniegt maksājumu rīkojumus, apskatīt maksājumu rīkojumu izpildes rezultātus, saņemt Valsts kases piedāvāto finanšu informāciju – kontu stāvokli (atlikumu), kontu apgrozījuma izrakstus un kopsavilkumu par ieņēmumiem vai resursiem izdevumu segšanai un izdevumiem, ieviests tiešsaistes datu apmaiņas modulis, nodrošināta iespēja maksātājam pārbaudīt budžetā veikto maksājumu, nodrošināta pilnīga darījumu izsekojamība;
- Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēma *ePlāni* budžeta iestādēm nodrošina finansēšanas plānu projektu izveidi un iesniegšanu Valsts kasē. Uz iesniegto finansēšanas plānu pamata Valsts kase piešķir asignējumus un dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem saskaņā ar likumā par valsts budžetu kārtējam

gamam noteikto apropriāciju un budžeta iestādēm atver budžeta izdevumu kontus;

- Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēma *ePārskati* nodrošina valsts un pašvaldību budžeta iestāžu, budžeta nefinansētu iestāžu, ostu, brīvostu un kapitālsabiedrību, kā arī citu iestāžu, kam normatīvajos aktos ir noteikta pārskatu lietošana, finanšu un budžeta izpildes pārskatu pārvaldību un tiešsaistes informācijas apmaiņu ar Valsts kasi. *ePārskati* nodrošina pilnu budžeta vadības ciklu – no budžeta plānošanas līdz tā izpildei un izpildes uzraudzībai;
- līdz ar Ministru kabineta noteikumu „Kārtība, kādā Valsts kase nodrošina elektronisko informācijas apmaiņu” spēkā stāšanās ir samazināts administratīvais slogs uz klientu, jo turpmāk visu Valsts kases nodrošināto e-pakalpojumu sistēmu pieteikšana un lietošana ir reglamentēta vienos Ministru kabineta noteikumos, pakalpojumu pieteikšanai un atteikšanai ir vienotas iesniegumu formas, e-pakalpojumu sistēmu pieteikumu apstrāde notiek īsākā laikā (apstrādes laiks samazināts no piecām uz trim darba dienām) un e-pakalpojumu sistēmu lietotāju pilnvarām ir ilgāks derīguma termiņš (pagarināts no viena uz trim gadiem);

5) izstrādāti un apstiprināti vienoti budžeta naudas plūsmas izpildes un uzskaites principi:

- nodrošinot vienotu valsts finanšu uzskaiti, Valsts kase izstrādājusi normatīvos aktus par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti, nosakot vienotus grāmatvedības uzskaites principus, metodes un vienotu grāmatvedības kontu plānu, kā arī uz Ministru kabineta apstiprinātām finanšu informācijas klasifikācijām balstītu pārskatu sistēmu, kas ļauj iegūt kvalitatīvu informāciju par budžeta izpildi gan pēc naudas plūsmas, gan uzkrāšanas principa;
- saskaņā ar Ministru kabineta doto uzdevumu Finanšu ministrijai turpmākai uzskaites datu kvalitātes uzlabošanai un sekmīgākai centralizācijas procesa norisei līdz 2015.gadam paredzēts izstrādāt Latvijas publiskā sektora grāmatvedības standartus, lai nodrošinātu detalizētākus un aptverošākus norādījumus par grāmatvedības uzskaites labākās prakses piemērošanu;

⁵ Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā Valsts kase nodrošina maksājumu pakalpojumu sniegšanu”.

6) grāmatvedības uzskaites pakalpojums tiek sniegts 50% no centrālajām valsts budžeta iestādēm:

- sagatavots informatīvais ziņojums Ministru kabinetam, apkopojot ministriju un centrālo valsts iestāžu izvērtējumu par iespēju centralizēt grāmatvedības uzskaites atbalsta funkciju, ievērojot vienota datu centra principu. Tā kā iestāžu atsaucība bija minimāla, sadarbības partneris nav atrasts;
- Valsts kase uztur centralizēto finanšu grāmatvedības uzskaites pakalpojumu Finanšu ministrijas resorā, t.sk. nodrošinot Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas grāmatvedības uzskaites un personālvadības procesu sistēmā un Iepirkumu uzraudzības biroja grāmatvedības uzskaiti.

Stratēģisko uzdevumu sasniegšanu veicinošie faktori ļauj Valsts kasei noteikt arī turpmākos pasākumus tās pakalpojumu attīstīšanai un pilnveidošanai, t.sk. tiekties uz rezultātu, lai vidējā termiņā 80% klientu būtu apmierināti ar Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Noslēdzoties Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam periodam, izvērtējot tās ieviešanas rezultātus, stratēģisko mērķu un uzdevumu sasniegšanas pakāpi, kā arī ievērojot tiesisko regulējumu un faktorus, kas ietekmējuši Valsts kases darbību, Valsts kase jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam valsts budžeta izpildes stratēģiskā mērķa sasniegšanai izvirzījusi nākamos uzdevumus:

- 1) kopbudžeta plānošanā un izpildē piemērot vienotas starptautisko finanšu institūciju prasībām atbilstošas klasifikācijas un organizēt operatīvu, savlaicīgu un kvalitatīvu valsts budžeta izpildes procesu;
- 2) nodrošināt finanšu pārskatu atbilstību starptautisko un starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādņem un kvalitatīvi izpildīt valsts statistiskās informācijas programmu;
- 3) palielināt Valsts kases pakalpojumu pieejamību neklātienē, samazinot administratīvo slogu pakalpojumu saņemšanai un ar pakalpojumu administrēšanu saistītās izmaksas;
- 4) nodrošināt vadības grāmatvedības informācijas saņemšanas pakalpojumu citām budžeta institūcijām finanšu vadības lēmumu pieņemšanai;
- 5) nodrošināt grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanas iespējas citām budžeta iestādēm;
- 6) nodrošināt Valsts kases informācijas sistēmu pielāgošanu eiro ieviešanai.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

2. Valsts parāda vadība

2.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Saskaņā ar finanšu ministra pilnvarojumu Valsts kase veic valsts parāda vadību, kā arī organizē valsts galvojumu izsniegšanu un uzraudzību.

Valsts parāda vadības pamatprincipus un uzdevumus vidējam termiņam nosaka Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā, kuru apstiprina finanšu ministrs. Saskaņā ar Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju valsts parāda portfeļa vadība ir orientēta uz valsts parāda apkalpošanas izmaksu optimizēšanu ilgtermiņā, ierobežojot valsts parāda portfeļa finanšu riskus. Valsts aizņēmumu vadība ir orientēta uz pastāvīgu resursu piesaistes iespēju ar optimāliem aizņemšanās darījumu nosacījumiem nodrošināšanu finanšu tirgos.

Atbilstoši Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas vadlīnijām nodrošinot valsts parāda pārfinansēšanas riska novēršanu un valsts parāda vadības izdevumu optimizēšanu vidējā termiņā, Valsts kase realizē vidēja termiņa aizņemšanās stratēģiju saskaņā ar šādām prioritātēm:

- 1) veikt pakāpenisku un savlaicīgu aizņemšanās starptautiskajos finanšu tirgos, galvenokārt organizējot regulāras publiskas valsts parāda vērtspapīru emisijas, lai saskaņā ar noteiktiem atmaksas grafikiem nodrošinātu starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros uzņemto valsts parāda saistību pārfinansēšanu ar aizņēmumu likmju un termiņu ziņā labvēlīgiem nosacījumiem;
- 2) nodrošināt valsts vērtspapīru investoru loka diversifikāciju un paplašināšanu, īstenojot regulāru, pastāvīgu dialogu un ilgtermiņa darbu ar investoru sabiedrību un sadarbības partneriem, lai veicinātu dažādu pasaules reģionu investoru aktīvu dalību valsts ārējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējā izvietojumā, kā arī nodrošinot atbilstošu ienesīguma līmeni investoriem, kas ļauj prioritāri ierobežot finanšu riskus ilgtermiņā;
- 3) nodrošināt un uzturēt finanšu darījumu slēgšanai pastāvīgi pieejamu sadarbības partneru loku;

4) ņemot vērā Latvijas virzību uz pievienošanos eiro zonai, veicināt iekšzemes finanšu tirgus attīstību un nodrošināt atbilstošas ieguldījumu iespējas iekšzemes finanšu tirgus dalībniekiem;

5) lai labvēlīgi ietekmētu Latvijas kredītreitinga virzību nākotnē, aktīvi komunicēt ar reitingu aģentūrām un kredītreitinga noteikšanas procesā nodrošināt vienota un saskaņota viedokļa sniegšanu par situāciju Latvijā.

Atbilstoši Finanšu ministrijas pilnvarojumam Valsts kase, pamatojoties uz ministriju priekšlikumiem, izvērtē valsts galvojumu pretendentu projektus un sagatavo atbalstāmo galvojuma pretendentu un to projektu sarakstu iekļaušanai gadskārtējā valsts budžeta likumā. Valsts kase piedalās valsts galvojumu sniegšanas procesā, izvērtējot un uzraugot ar galvojumu izsniegšanu saistītos riskus, organizējot galvojuma līgumu parakstīšanu un kārtojot valsts vārdā sniegto galvojumu saistību uzskaiti, kā arī veic regulāru valsts galvoto projektu realizētāju finansiālā stāvokļa analīzi un uzraudzību.

Prioritātes valsts interesēm atbilstošas valsts galvojumu politikas īstenošanai vidējā termiņā:

- 1) nodrošināt valsts galvojumu portfeļa kvalitāti, tajā skaitā pārskatot valsts galvoto aizdevumu saņēmēju loku un definējot valsts galvojuma mērķus;
- 2) īstenot operatīvu un labākai tirgus praksei atbilstošu valsts galvojumu pretendentu atlases, galvojumu sniegšanas un apkalpošanas procesu.

Lai īstenotu mērķtiecīgu **investoru attiecību vadību** un definētu atbilstošus veicamos pasākumus, Valsts kase regulāri informē investorus un sadarbības partnerus, sagatavojot Valsts parāda vadības gada pārskatu, ceturkšņa biļetenus un apkopojot aktuālos iknedēļas notikumus, kā arī veic citus komunikācijas pasākumus.

Katru gadu Valsts kase sagatavo analītisku **Valsts parāda vadības pārskatu** (latviešu un angļu valodā) par iepriekšējo gadu, lai

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

klientiem, finanšu tirgus dalībniekiem, t.sk. esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem un valsts vērtspapīru investoriem nodrošinātu informāciju par valsts parāda vadības aktualitātēm, rezultatīvajiem rādītājiem un nākotnes tendencēm. Valsts parāda vadības pārskatu nosūta arī citiem pēc funkcijām līdzvērtīgiem valsts parāda vadības funkciju īstenotājiem ES (parāda vadības birojiem), kā arī Latvijas Republikas vēstniecībām ārvalstīs. Šāda informācijas sniegšanas forma par aktuālāko Latvijas valsts parāda vadībā no sadarbības partneru, t.sk. banku puses novērtēta pozitīvi.

Reizi ceturksnī Valsts kase savā tīmekļa vietnē publicē **Valsts parāda vadības ceturkšņa biļetenu** (latviešu un angļu valodā), kurā sniedz aktuālos valsts budžeta izpildes un parāda vadības datus, informāciju par Latvijas kredītreitingu, iekšējo un ārējo aizņēmumu, parāda portfeļa vadību, valsts vērtspapīru izsoļu tendencēm un rezultātiem, kā arī par pašvaldību aizņēmumiem.

Ik nedēļu Valsts kase apkopo, nosūta investoriem un publicē tīmekļa vietnē **Nedēļas notikumu apskatu** (angļu valodā) par valsts budžetu un parāda vadību, aktualitātēm Latvijas finanšu sektorā, ekonomikā un politikā.

2.2. Latvijas Republikas kredītreitings

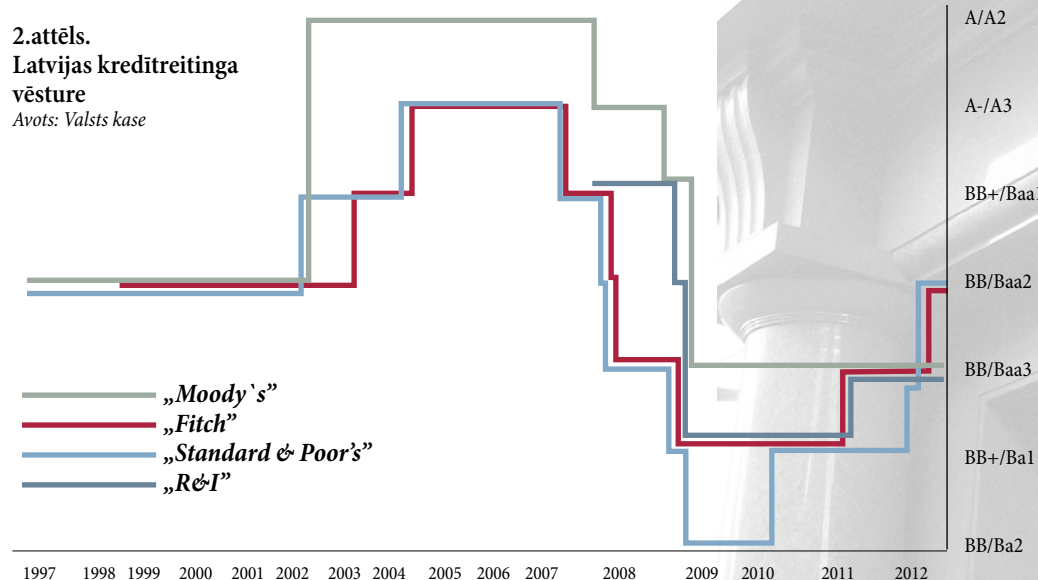
Valsts parāda vadības ietvaros **Latvijas Republikas kredītreitinga noteikšanai** Valsts kase organizē trīs lielāko starptautisko reitinga aģentūru – *“Fitch Ratings”*, *“Standard & Poor’s”* un *“Moody’s Investors Service”*, kā arī **Japānas reitingu aģentūras “R&I”** analītiķu vizītes Latvijā, kā arī nodrošina tām regulāru informāciju par Latviju. Pamatojoties uz pieejamo informāciju, investori novērtē investīciju iespējas Latvijā, t.sk. valsts emitētajos vērtspapīros. Līdz ar to kredītreitings valstij ir būtisks faktors finanšu līdzekļu pieejamībai, kā arī tas atspoguļojas aizņemto resursu cenā. Reitinga aģentūras ne tikai katru gadu pārskata Latvijas Republikas kredītreitingu un tā nākotnes novērtējumu, bet arī piešķir reitingu valsts emitētajam vērtspapīram. Valsts kases vadītā starpinstiūciju darba grupa reizi gadā informē Ministru kabinetu par Latvijas valsts kredītreitingu un faktoriem, kas to ietekmē, kā arī par priekšlikumiem kredītreitinga uzlabošanai.

2012.gada pirmajā pusgadā reitinga aģentūras *“R&I”* un *“Standard & Poor’s”* paaugstināja Latvijas kredītreitingu par vienu pakāpi no BB+ uz BBB- ar stabilu nākotnes vērtējumu –

pēc vairāk nekā trīs gadu pārtraukuma visas reitinga aģentūras atkal iekļāva Latviju investīciju kategorijas kredītreitinga līmenī. Otrajā pusgadā *“Fitch Ratings”* un *“Standard & Poor’s”* paaugstināja Latvijas kredītreitingu par vēl vienu pakāpi: no BBB- uz BBB, nosakot pozitīvus nākotnes vērtējumus. Tādējādi 2012.gada beigās **Latvijas kredītreitings 2012.gada beigās ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā ir BBB- (“Moody’s Investors Service”) ar pozitīvu nākotnes vērtējumu (outlook), BBB (“Fitch Ratings” un “Standard & Poor’s”) ar pozitīvu nākotnes vērtējumu un BBB- („R&I”) ar pozitīvu nākotnes vērtējumu. Aģentūras, paaugstinot valsts kredītreitingu, norādījušas uz Latvijas straujo ekonomisko izaugsmi, valdības noteikto fiskālo disciplīnu, samazināto pārmērīgo valsts budžeta deficītu, sakārtotajam valsts finansēm un valsts ārējā parāda samazināšanos.**

2.attēls.
Latvijas kredītreitinga vēsture

Avots: Valsts kase

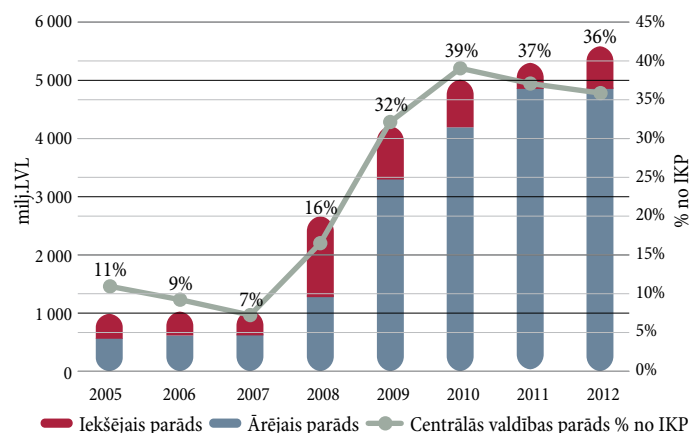
2.3. Valsts parāda izmaiņas

2012.gada kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai 1 076,6 milj. latu apmērā, t.sk. valsts iekšējā un ārējā parāda saistību pārfinansēšanai 1 104,1 milj. latu apmērā, veikti aizņēmumi iekšējā un starptautiskajā finanšu tirgū, kā arī izmantots starptautiskā aizņēmuma programmas darbības laikā saņemtā finansējuma atlikums.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

Valsts parāds 2012.gadā ir palielinājies par 311,6 milj. latu un 2012.gada beigās sasniedza 5 527,8 milj. latu nominālvērtībā jeb 36% no IKP, nepārsniedzot gadskārtējā valsts budžeta likumā 6 200 milj. latu apmērā noteikto maksimālo parāda līmeni uz gada beigām (sk. 3.attēlu).

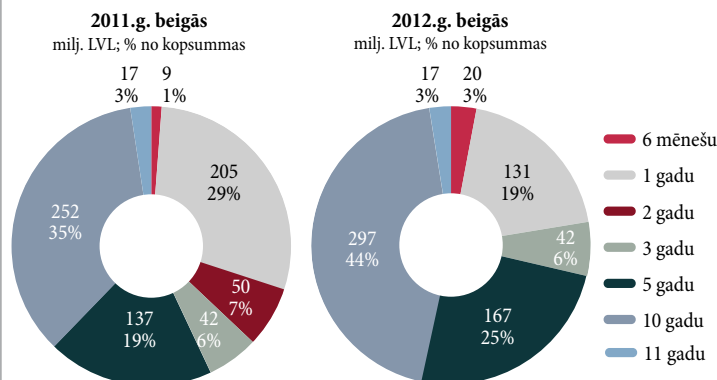

3.attēls.
Valsts (centrālās valdības) parāds (nominālvērtībā) 2006.-2012.gadā (milj. LVL/% no IKP)
Avots: Valsts kase

2.4. Valsts iekšējais parāds

Valsts iekšējais parāds nominālvērtībā 2012.gada 31.decembrī bija 680,6 milj. latu, no kura būtiskāko daļu veido latu parāds (iekšējā aizņēmuma vērtspapīri) 675,1 milj. latu.

2012.gadā iekšējais parāds samazinājās par 37,3 milj. latu pēc nomināla, kā arī ir mainījies apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidu procentuālais īpatsvars iekšējā parāda portfeli. Izmaiņas galvenokārt saistītas ar obligāciju piedāvājuma palielināšanu (sk. 4.attēlu).

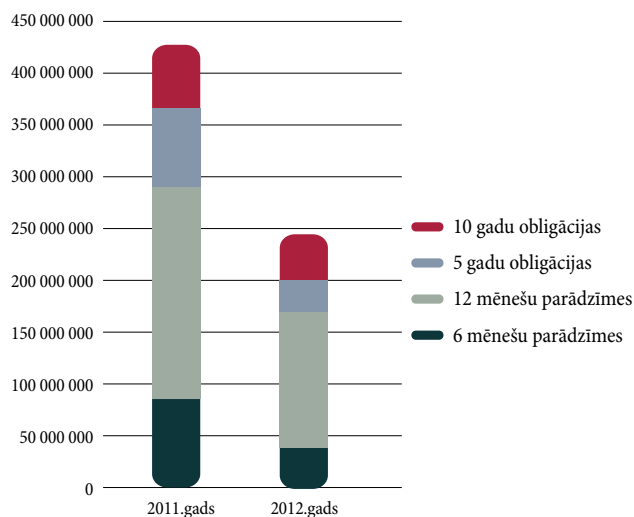

4.attēls.
Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri apgrozībā 2011. un 2012.gada beigās
Avots: Valsts kase

2012.gadā Valsts kase ir turpinājusi regulāras valsts vērtspapīru izsoles, piedāvājot investoriem gan īstermiņa, gan ilgtermiņa valsts vērtspapīrus. Valsts kase rikoja sešu un 12 mēnešu parādzīmju emisijas, galvenokārt, lai nodrošinātu relatīvi lētus likviditātes resursus un uzturētu iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgu, kā arī nodrošinātu īstermiņa latu resursu aizņemšanās etalona regulāru aktualizēšanu tirgū. Savukārt, lai nodrošinātu ieguldījumu iespējas valsts vērtspapīros institucionālajiem investoriem, Valsts kase gada sākumā piedāvāja jaunu piecu gadu obligāciju programmu un aprīlī uzsāka jaunu 10 gadu obligāciju programmu, uzrādot labus izsoļu rezultātus un pieprasījumu.

Valsts kases darbība 2012.gadā

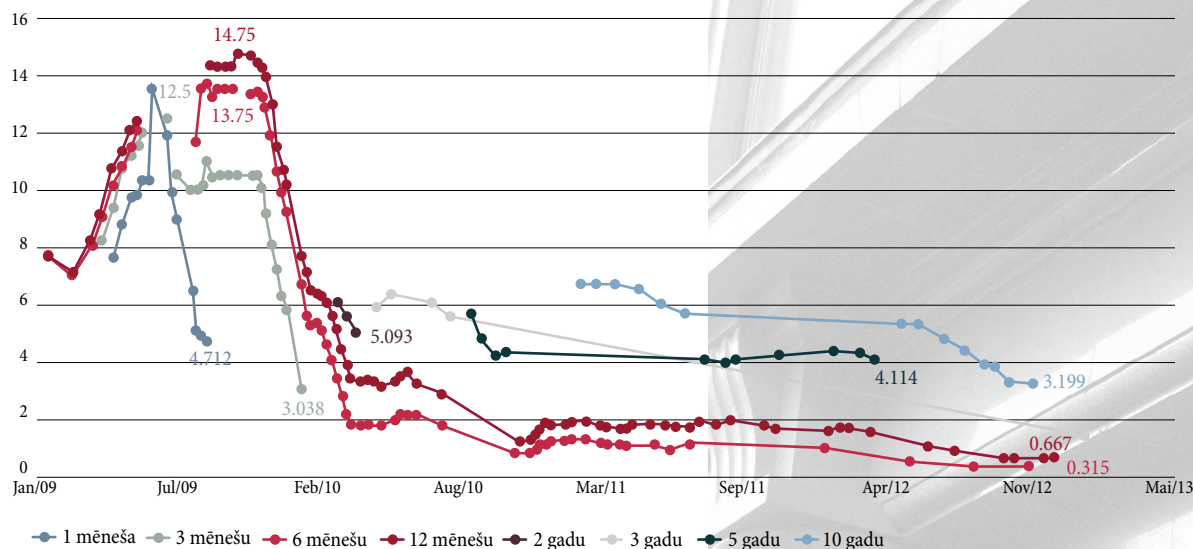
Valsts parāda vadība

5.attēls.
Valsts vērtspapīru emisijas 2011. un 2012.gadā sadalījumā pa dzēšanas termiņiem
Avots: Valsts kase

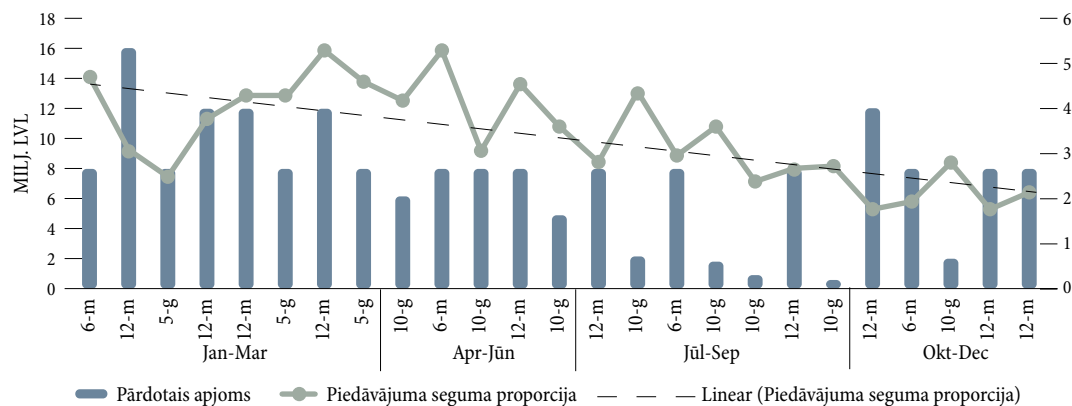
Valsts kase sākotnējā tirgū 2012.gadā pārdeva vērtspapīrus 242 milj. latu apmērā. **Kopējais pieprasījums pēc valsts vērtspapīriem bija lielāks un veidoja 875 milj. latu, kas 3,5 reizes pārsniedza piedāvājumu.** Īpaši augsts pieprasījums pēc valsts vērtspapīriem bija martā un maijā organizētajās valsts vērtspapīru izsolēs, kas saistīts ar tirgus dalībnieku noskaņojumu un pozitīvajiem tirgus datiem.

2012.gadā investoriem tika piedāvātas piecu un 10 gadu obligācijas, pēc kurām pieprasījums lielākoties vairākkārtīgi pārsniedza Valsts kases piedāvājumu, tādējādi **bija iespējams pakāpeniski samazināt vērtspapīru vidējās peļņas likmes.** Tieši 10 gadu obligāciju emisiju turpināšana bija svarīga institucionālo investoru pieprasījuma apmierināšanai.

7.attēls.
Valsts vērtspapīru konkurējošajās izsolēs noteiktās vidējās svērtās procentu likmes
Avots: Valsts kase

6.attēls.
Valsts vērtspapīru sākotnējās tirdzniecības aktivitāte konkurējošajās daudzscenu izsolēs
Avots: Valsts kase

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

Pateicoties veiksmīgajām 10 gadu obligāciju emisijām sākotnējā tirgū, samazinājās valsts vērtspapīru ilgtermiņa procentu likme otrreizējā tirgū, kura tiek izmantota Māstrihtas kritērija atbilstības noteikšanai. Jau **no 2012.gada augusta Latvija izpilda vērtspapīru ilgtermiņa procentu likmes kritēriju.**

2012.gadā bija vērojams arī latu īstermiņa procentu likmes kritums. Augstās kredītiestāžu likviditātes un zemo likmju ietekmē valsts **parādzīmju procentu likmes turējās tuvu vēsturiski zemākajiem līmeņiem.**

Arī turpmāk plānots piedāvāt pilnu iekšējā aizņēmuma vērtspapīru standartu termiņu spektru – no īstermiņa līdz ilgtermiņa vērtspapīriem, piesardzīgi un atbilstoši tirgus kapacitātei palielinot aizņemšanās apjomus.

Iekšējā valsts vērtspapīru tirgus attīstīšanai Valsts kase 2012.gadā uzsāka **Primāro dīleru sistēmas** ieviešanu Latvijā (ieviesta no 2013.gada 11.februāra). Tās mērķis ir sekmēt ne tikai valsts vērtspapīru tirgus attīstību, bet arī aktivitāti, t.i., jaunu aizņemšanās instrumentu veidošanos, investoru bāzes paplašināšanos, aktivāku, likvidāku un investoriem pievilcīgāku valsts vērtspapīru tirgu, kā arī ar valsts parāda apkalpošanu saistīto risku samazināšanu. Primāro dīleru sistēmas ietvaros valsts vērtspapīru izsolēs var piedalīties kredītiestādes, kurām ir noslēgts primārā dīlera līgums ar Valsts kasi. Par primārajiem dīleriem kļuvušas šādas kredītiestādes: AS „Citadele banka”, AS „DNB banka”, AS „Nordea Bank Finland Plc”, AS „SEB banka” un AS „Swedbank”. Primāro dīleru sākotnējās grupas izveidošanai Valsts kase izvērtēja katras kredītiestādes līdzšinējo darbību valsts vērtspapīru tirgū un aktivitāti finanšu darījumos ar Valsts kasi valsts parāda un aktīvu vadības jautājumos.

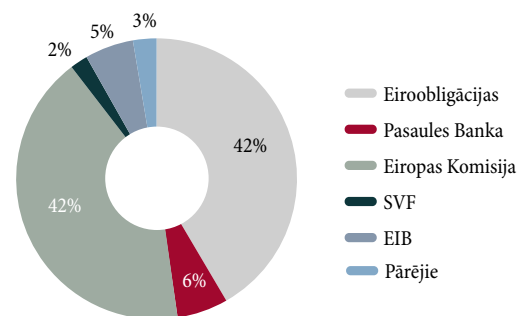
2012.gadā uzsākta arī jauna iekšējā finanšu tirgus instrumenta – **krājobligāciju** – izveide, kura mērķis ir piesaistīt privātpersonas kā potenciāli jaunu ieguldītāju grupu un paplašināt iedzīvotāju ieguldījumu iespējas, vairojot iedzīvotāju praktisko investīciju pieredzi, attīstīt valsts vērtspapīru tirgu kopumā, kā arī veicināt iedzīvotāju uzticību finanšu tirgum. Projekta pabeigšana un pirmo krājobligāciju pārdošana plānota 2013.gada pirmajā pusgadā.

2.5. Valsts ārējais parāds

Valsts ārējais parāds pēc nomināla 2012.gada 31.decembrī bija **4 847,2 milj. latu.**

2012.gadā valsts ārējais parāds **palielinājās par 348,9 milj. latu,** kas saistīts ar Latvijas atgriešanos starptautiskajos finanšu tirgos 2011.gadā un pozīciju nostiprināšanos tajos 2012.gadā kā regulāram aizņēmējam.

Lielāko daļu valsts ārējā parādā veido aizņēmumi no Eiropas Komisijas (42%) un emitētās eiroobligācijas (42%). Pārējās valsts ārējā parāda saistības veido aizņēmumi starptautiskajā kapitāla tirgū (16%) (sk. 8.attēlu).

8.attēls.

Valsts ārējais parāda struktūra 2012.gada 31.decembrī (%)

Avots: Valsts kase

Aizņēmumi starptautiskajos finanšu tirgos

2012.gadā Latvija nostiprināja savas pozīcijas starptautiskajos finanšu tirgos kā regulārs aizņēmējs, veicot divas eiroobligāciju emisijas. Abu emisiju mērķi bija atšķirīgi un saskaņā ar valsts aizņemšanās stratēģiju – gada sākumā (februārī) emitētie vērtspapīri nodrošināja starptautiskās aizņēmuma programmas pārfinansēšanu, savukārt decembra emisija tika veikta, lai izmantotu labvēlīgos finanšu tirgus nosacījumus jaunu aizņēmumu veikšanai.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

14.februārī Latvija sekmīgi emitēja piecu gadu obligācijas viena miljarda ASV dolāru apmērā ar fiksēto procentu (kupona) likmi 5,25% gadā, savukārt 5.decembrī – septiņu gadu obligācijas 1,25 miljardu ASV dolāru apmērā ar fiksēto procentu (kupona) likmi 2,750% gadā, kas ir vēsturiski zemākā vērtspapīru procentu likme kopš Latvija veic publiskus aizņēmumus starptautiskajos finanšu tirgos, kā arī tā ir jebkad zemākā likme obligācijām ASV dolāros kādai no Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm kā emitentam.

Izmantojot pēdējā eiroobligāciju emisijā iegūtos resursus, Latvija vienojās ar SVF par pilnīgu starptautiskās aizņēmumu programmas ietvaros no SVF saņemtā aizņēmuma pirmstermiņa atmaksu, tādējādi **Valsts kasei pirms termiņa atmaksājot SVF aizdevumu, dārgs īstermiņa aizdevums pārfinansēts ar lētu ilgtermiņa aizņēmumu** (procentu likme SVF aizdevumam pēc septembrī veiktās daļējās ātrākās atmaksas samazinājās no apmēram 2,8% līdz 2%, kas bija uzskatāma par ļoti augstu procentu likmi aizdevumam ar atlikušo dzēšanas termiņu vidēji 1,5 gadi, jo finanšu tirgos resursus ar šādu atmaksas termiņu varēja piesaistīt ar likmi zem 1%). SVF aizdevuma pārfinansēšana ar ilgtermiņa resursiem samazināja valsts parāda īstermiņa pārfinansēšanas risku, jo tika samazināti valsts parāda dzēšamie apjomi tuvākajos gados, valsts parāda atmaksas profils kļuva izlīdzinātāks un līdz ar to arī mazāk riskants.

Starptautiskā aizņēmuma programma

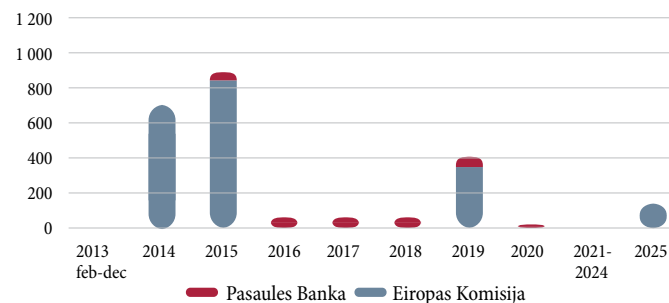
Finansējums 7,5 mljrd. eiro apmērā starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros bija pieejams 2008.-2011.gadā, lai stabilizētu Latvijas finanšu sistēmu, pārstrukturizētu Latvijas tautsaimniecību, paaugstinot valsts konkurētspēju, kā arī mazinātu ekonomikas attīstību bremsējošo risku iedarbību, tādējādi radot stabilu pamatu ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei. Kopā starptautiskā aizņēmuma programmas darbības laikā saņemto aizņēmumu apjoms sasniedza 3,1 mljrd. latu.

2011.gada decembrī starptautiskā aizņēmuma programma tika oficiāli noslēgta, tās darbības laikā nodrošinot pamatu Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgai izaugsmei.

Līdz 2012.gada beigām (septembrī un decembrī veicot pirmstermiņa atmaksu) tika nodrošināta pilnīga saistību izpilde pret SVF. SVF aizdevums veidoja lielāko saistību apjomu valsts parāda portfeli tuvāko divu gadu laikā, tādēļ tieši šī aizdevuma pirmstermiņa

atmaksai ir lielāka pozitīva ietekme gan uz valsts parāda atmaksas profilu, gan uz valsts parāda procentu izdevumiem.

Starptautiskās aizņēmuma programma ietvaros vēl neatmaksāti aizņēmumi ir Eiropas Komisijai 2 038 milj. latu un Pasaules Bankai 281 milj. latu apmērā (sk. 9.attēlu). Valsts kase izvērtēja arī šo aizņēmumu pirmstermiņa atmaksas iespējas un secināja, ka Eiropas Komisijas aizdevuma pirmstermiņa atmaksa nav iespējama, jo aizdevums Latvijai tika nodrošināts no finanšu resursiem, kas piesaistīti, ES emitējot vērtspapīrus finanšu tirgos, un neietver pirmstermiņa atmaksas iespējas. Savukārt, Pasaules Bankas aizdevuma pirmstermiņa atmaksa saistīta ar nesamērīgi lielu soda naudu, tādējādi šī aizdevuma atmaksa pirms termiņa ir finansiāli neizdevīga. Līdz ar to iespējas veikt atlikušo programmas aizņēmumu pirmstermiņa atmaksu vairs netiek izskatītas.

9.attēls.

Starptautiskā aizņēmuma programmas aizdevuma atmaksas grafiks pēc nomināla, milj. LVL

Avots: Valsts kase

Aizņēmumi no EIB un EPAB

2008.gada 30.oktobrī tika parakstīts līgums ar EIB par aizdevumu ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu valsts budžeta līdzfinansējuma nodrošināšanai 2007.-2013.gada programmēšanas periodam.

2009.gada 30.aprīlī parakstīts līgums ar EPAB projektu līdzfinansēšanai izglītības sfēras, pilsētvides un lauku vides sakārtošanā 50 milj. eiro apjomā. 2012.gada jūnijā EPAB Administratīvā padome apstiprināja lūgumu pagarināt aizdevuma izņemšanas termiņu līdz 2013.gada 30.jūnijam.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

EPAB ir iesniegta pirmās aizdevuma daļas 25 milj. eiro apmērā izlietojuma pārskats, taču pārraudzības vizītes laikā konstatētas neprecizitātes pārskatā iekļautos datos un tas tiek precizēts.

2012.gada oktobrī parakstīti grozījumi finanšu līgumā, kas paredz aizdevuma izmaksas pieprasījuma iesniegšanas termiņa pagarinājumu līdz 2013.gada 30.oktobrim. 2012.gada janvārī EIB apstiprināja 193,5 milj. eiro jeb 86% no saņemtā aizdevuma (225 milj. eiro) izvietojumu.

2.6. Valsts parāda portfeļa vadība

2012.gadā ievēroti visi Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktie parāda struktūras rādītāji, savukārt minimālais latu parāda īpatsvars parāda portfeli atradās pieļaujamās novirzes robežās (sk. 2.tabulu).

2.tabula

Valsts parāda struktūras rādītāju atbilstība Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajiem valsts parāda portfeļa struktūras rādītājiem

Avots: Valsts kase

Ņemot vērā būtisko 2014. un 2015.gadā dzēšamo valsts parāda apjomu, 2012.gada sākumā izveidojās situācija, kad parāda dzēšanas profils līdz trīs gadiem pietuvojās Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajai augšējai robežai. Dzēšanas profila rādītāja ievērošanai izskatītas vairākas alternatīvas, un 2012.gadā Valsts kase ir uzsākusi izmantot **valsts parāda pārfinansēšanas rezerves pieeju**. Tā kā parāda atmaksas profila rādītāja būtība ir nepārkāpt savlaicīgas pārfinansēšanās iespējas novērtējuma robežu, Valsts kasei, rezervējot resursus 2014.gada dzēšanas pasākumiem, tika izslēgta pārfinansēšanas riska daļa, jo, ja resursi ir rezervēti, aizņemšanās risks rezervēto līdzekļu apmērā nepastāv.

2012.gada februārī un decembrī vienlaicīgi ar eiroobligāciju ASV dolāros emisijām starptautiskajos finanšu tirgos noslēgti valūtu mijmaiņas darījumi, tādējādi izslēdzot ar minētajiem aizņēmumiem saistīto valūtu risku.

Savukārt, 2012.gada septembrī un decembrī pirms termiņa atmaksājot SVF aizdevumu, lai nepieļautu valūtu atklātas pozīcijas

RĀDĪTĀJI	FAKTISKIE PARĀDA STRUKTŪRAS RĀDĪTĀJI 31.12.2011.		FAKTISKIE PARĀDA STRUKTŪRAS RĀDĪTĀJI 31.12.2012.		STRATĒGIJĀ NOTEIKTIE PARĀDA STRUKTŪRAS RĀDĪTĀJI	
	< 1 gadu	< 3 gadiem	< 1 gadu	< 3 gadiem	< 1 gadu	< 3 gadiem
Latu parāda īpatsvars	13,7%		12,2%		≥ 35% ⁶	
Dzēšanas profils	10,0%	43,1%	3,7% ⁷	41,4%	< 25%	< 50%
Fiksēto likmju īpatsvars	79,5%		95,8%		≥ 60%	
Procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods gados	3,50		4,14		3,4 – 5,0	
Valūtu kompozīcija tirajam valūtu parādam	EUR 99,74%		EUR 100,53%		EUR 100% (+/- 5%)	

⁶ Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā ir noteikts, ka latu parāda īpatsvaram valsts parāda portfeli ir jābūt vismaz 35% ar nosacījumu, ka latu parāda īpatsvars ir vidējā termiņā jānodrošina vismaz 35% apmērā, ja tas atbilst Latvijas valsts makroekonomikas, kapitāla tirgus un visas finanšu sistēmas attīstības tendencēm un ja Valsts kases rīkotajās valsts iekšējā aizņēmuma vidēja un ilgtermiņa vērtspapīru sākotnējās izvietojuma izsolēs piedāvāto vidējo svērtu ienesīguma likmju uzcenojums ir mazāks par 100 bāzes punktiem virs aizņemšanās EUR valūtā iespēju līmeņa.

⁷ Kopējā parāda dzēšanas profils, ņemot vērā valsts parāda pārfinansēšanas rezervi 100 milj. latu apmērā.

palielinājumu, pieņemts lēmums pirms termiņa pārtraukt minēto aizņēmumu valūtu riska vadībai noslēgtos valūtu un procentu likmju mijmaiņas darījumus un noslēgt pretējus esošajiem valūtas nākotnes pirkšanas darījumiem, tādējādi **Valsts kasei radot pozitīvu efektu valsts parāda portfeļa valūtu riska vadības rezultātos**.

Ņemot vērā kopš 2011.gada 4.ceturkšņa finanšu tirgos novēroto procentu likmju samazināšanās tendenci, 2012.gada sākumā, pārskatot Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas parametru aktualitāti,

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

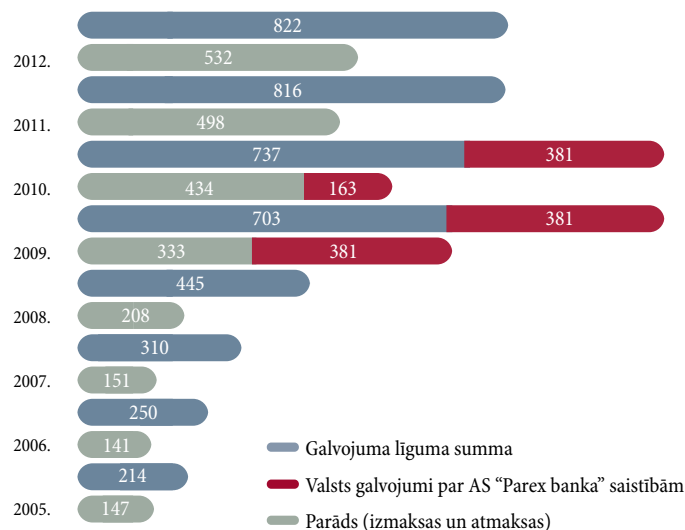
paplašināts valsts parāda portfeļa *duration* rādītāja pieļaujamais intervāls, lai rastu iespēju atbilstoši tirgus situācijai fiksēt vēsturiski zemās procentu likmes, kas savukārt ļautu optimizēt parāda apkalpošanas izmaksas un risku nākotnē. 2012.gadā noslēgti jauni procentu likmju mijmaiņas darījumi. Ņemot vērā eiro zonas parādu krīzes tālāko attīstību un tam sekojošo turpmāko procentu likmju samazināšanās tendenci gada otrajā pusē, tālākais *duration* vērtības palielinājums ar procentu likmju mijmaiņas darījumu palīdzību netika veikts, bet iegūts 2012.gada beigās, emitējot eiroobligācijas un pirms termiņa atmaksājot SVF aizdevumu.

2.7. Valsts sniegtie galvojumi

Analizējot citu valstu pieredzi, potenciālo valsts galvojumu saņēmējus un galvojumu mērķus, kā arī veicot riska likmes un valsts galvojumu nodrošinājuma izvērtējumu, Valsts kase noteikusi **valsts galvojumu sniegšanas pamatprincipus**, kurus izmanto, lai nodrošinātu efektīvu valsts galvojuma kā atbalsta instrumenta izmantošanu, vienlaikus samazinot šī atbalsta instrumenta ietekmi uz valsts parādu un budžeta deficītu.

Lai pilnveidotu studējošo kreditēšanas ar valsts vārdā sniegtu galvojumu sistēmu un **būtiski uzlabotu studiju un studējošo kredītu izsniegšanas operativitāti, saīsinot valsts galvojuma sniegšanas laiku**, 2012.gadā izstrādāti grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 1.jūnija noteikumos Nr.501 „Kārtība, kādā gadskārtējā valsts budžeta likumprojektā iekļauj pieprasījumus valsts vārdā sniedzamajiem galvojumiem, un galvojumu sniegšanas un uzraudzības kārtība”, kas paredz, ka no 2013.gada pēc izsoles par tiesībām veikt studējošo kreditēšanu ar valsts vārdā sniegtu galvojumu starp Finanšu ministriju un izsoles dalībnieku, kurš izsolē ieguvis tiesības veikt studējošo kreditēšanu ar valsts vārdā sniegtu galvojumu, tiek noslēgts viens galvojuma un galvojuma apkalpošanas līgums par visu kopējo valsts galvojuma summu. Galvojuma līgums paredz, ka galvojums stājas spēkā kopsavilkuma sarakstos norādītajā apmērā pēc tam, kad Izglītības un zinātnes ministrija iesniegs Finanšu ministrijā izglītības un zinātnes ministra apstiprinātus kredīta ņēmēju kopsavilkuma sarakstus. Savukārt gada beigās tiks precizēts izmantotā valsts galvojuma apmērs un noslēgta papildu vienošanās par izmantoto valsts galvojuma apmēru studiju un studējošo kreditēšanai saimnieciskā gada sākumā noslēgtajam galvojuma un galvojuma apkalpošanas līgumam.

Lai turpinātu valsts galvojumu politikas pilnveidošanu, **sagatavoti un sniegti priekšlikumi grozījumiem Likumā par budžetu un finanšu vadību, lai noteiktu potenciālo valsts galvojuma saņēmēju loku un mērķus, turpmāk sniedzot valsts galvojumus projektiem, kuri nepalielina valsts parādu un valsts budžeta deficītu, t.sk. tīktu ierobežota valsts galvojumu sniegšana privātajām kapitālsabiedrībām.**

10.attēls.

Valsts galvoto aizdevumu atlikums (milj. LVL)

Avots: Valsts kase

Valsts galvoto aizdevumu atlikums 2012.gada beigās bija 531,9 milj. latu (sk. 10.attēlu), kas salīdzinājumā ar valsts galvoto aizdevumu atlikumu 2011.gada beigās – 498,4 milj. latu – palielinājies par 33,5 milj. latu jeb 6,7%.

Valsts galvotie aizdevumi izsniegti dažādu nozaru atbalstam: 21% – mazo un vidējo uzņēmumu attīstības veicināšanai, 19% – veselības aprūpei, 19% – rūpniecībai, 18% – izglītībai.

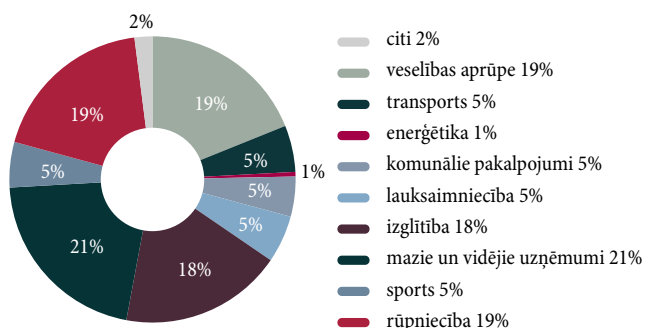
2.8. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda vadībā
3.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda vadībā

Nr.p.k.	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības)		
			Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2011.gads)	Plānotais 2012.gadā	Izpilde 2012.gadā
1.	Nodrošināti valsts budžeta izpildes finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai nepieciešamie finanšu resursi ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas valsts kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību.	Nodrošināta apstiprināto valsts parāda portfeļa vadības rādītāju ieviešana (%).	100	100	98,6 ⁸
2.	Veikti investoru attiecību vadības programmas pasākumi (investoru tikšanās, telefonkonferences, videokonferences, informatīvu materiālu izstrādāšana un nosūtīšana)	Īstenoti Resursu piesaistīšanas plānā paredzētie investoru attiecību pasākumi (%).	100	100	100
3.	Veikti pasākumi, kas orientēti uz Valsts kases kompetencē esošo Māstrihtas kritēriju ieviešanu.	1. Vispārējās valdības parāds gada beigās nepārsniedz Māstrihtas līgumā vispārējās valdības parāda līmenim noteikto kritēriju (% no IKP).	42,2% no IKP (kritērijs – 60% no IKP)	atbilstoši kritērijam	Operatīvais novērtējums: atbilstoši kritērijam – 41,7% ⁹
		2. Ievērots ilgtermiņa procentu likmes kritērijs (valdības iekšējā aizņēmuma ~10 gadu obligācijas likmes nedrīkst pārsniegt 2% + trīs inflācijas ziņā labāko dalībvalstu vidējo rādītāju).	atbilstoši kritērijam	atbilstoši kritērijam	atbilstoši kritērijam

⁸ 2012.gada janvāra beigās dzēšanas profila līdz trīs gadiem rādītājs ir pārsniedzis Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto pieļaujamo robežu, kas ir saistīts ar aizņēmuma no Eiropas Komisijas atmaksas datuma (2015.gada janvāri) dzēšanas tuvošanos. Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā ir noteikts, ka: „(..) atkāpes no dzēšanas profila, fiksētās procentu likmes minimālā īpatsvara un procentu likmju vidējā svērtā fiksētā perioda parametra robežām pieļaujamas tikai gadījumos, ja attiecīgā atkāpe nerada papildu finanšu risku”. Līdz ar to, rezervējot resursus parāda dzēšanai, pēc būtības tiktu izslēgta pārfinansēšanas riska daļa, jo parāda atmaksas profila rādītāja būtība ir nepārkāpt savlaicīgas pārfinansēšanās iespējas novērtējuma robežu. Ja resursi ir rezervēti, tas nozīmē, ka attiecībā uz aizņemšanas rezervēto līdzekļu apmērā risks vairs nepastāv. Jau 2011.gada beigās Valsts kase bija uzsākusi sagatavošanās procesu eiroobligāciju emisijas starptautiskajos finanšu tirgos, lai atbilstoši vidēja termiņa aizņemšanās plānam uzsāktu starptautiskā aizņēmuma programmas priekšfinansēšanas pasākumus. Zinot, ka emisija tiks veikta tuvākajā laikā un atbilstoši tiks nodrošināta nepieciešamā valsts parāda pārfinansēšanas rezerve, tika izvēlēts pēc tā brīža novērtējuma tirgus situācijai atbilstošākais emisijas veikšanas brīdis, tādējādi radot nelielu novirzi trīs gadu profila rādītāja formālai izpildei. Pēc emisijas veikšanas un pārfinansēšanas rezerves izveidošanas dzēšanas profila rādītājs līdz trim gadiem atgriezās Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajās robežās.

⁹ Dati par vispārējās valdības parāda apjomu 2012.gada beigās būs pieejami 2013.gada aprīlī.

11.attēls.
Vispārējā kārtībā sniegto valsts galvoto aizdevumu izlietojums pa nozarēm (%)

Avots: Valsts kase

2012.gadā izsniegti gadskārtējā valsts budžeta likumā paredzētie valsts galvojumi par studiju un studējošo saistībām par kopējo summu 11,1 milj. latu un VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” – 70,3 milj. latu, kā arī sniegts valsts galvojums par VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” aizņēmumu no Kredītanstalt für Wiederaufbau 12,3 milj. latu apmērā, lai nodrošinātu saistības pret starptautiskajiem kreditoriem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2013.gadam” plānots izsniegt valsts galvojumus studiju un studējošo kreditēšanai 28,7 milj. latu apmērā.

2.9. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam ieviešanu valsts parāda vadībā

Valsts parāda vadības stratēģiskais mērķis: „**Nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus, tai skaitā publiskajos kapitāla tirgos, ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežot finanšu riskus, kā arī iespējami veicināt valsts finanšu interešu nodrošināšanu valsts galvojumu sniegšanas procesā, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes faktoros un kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību, kas vērsta uz eiro valūtas ieviešanu vidējā termiņā**” 2010.-2012.gadam noteiktajā apmērā (izvirzītie uzdevumi un sasniegtie rezultāti) sasniegti.

Stratēģisko uzdevumu sasniegšanu sekmēja:

- 1) valsts tautsaimniecības un ekonomiskā attīstība, fiskālā politika, valsts budžeta konsolidācijas pasākumi;
- 2) uzkrātā resursu likviditāte;
- 3) starptautiskā makroekonomiskā situācija;
- 4) situācijas uzlabošanās starptautiskajos finanšu tirgos, investoru bāze, valsts kredītreitings;
- 5) Valsts kasei pieejamais finansējuma apjoms tās funkciju nodrošināšanai;
- 6) Valsts kases personāla zināšanas un kompetence, uzkrātā pieredze;
- 7) realizētā risku pārvaldība, Valsts kasē ieviestā kvalitātes vadības sistēma.

Atsevišķu rezultātu pilnīgu sasniegšanu kavēja ar komercbanku sektoru nekonkurētspējīgs atalgojums – Valsts kases funkciju realizēšanai veicamie uzdevumi ir ekvivalenti komercbanku darbībā veicamajiem uzdevumiem, nekonkurētspējīgais atalgojums apdraudēja personāla profesionālās kapacitātes efektīvu izmantošanu un kompetentāko ierēdņu un darbinieku motivēšanu darbam Valsts kasē.

Valsts parāda vadībā noteikto stratēģisko rezultātu izpilde 2010.-2012.gadā:

Valsts parāda portfeļa vadībā

- 1) **Nodrošināta apstiprināto valsts parāda portfeļa vadības rādītāju ieviešana un valsts parāda apkalpošanas izdevumu optimizācija, ņemot vērā aizņemšanās prioritātes, finanšu risku vadības instrumentus un darījuma partneru pieejamību:**

- nodrošināta Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto valsts parāda portfeļa vadības rādītāju ieviešana, ņemot vērā izvirzītos kritērijus;
- ievērojami samazinātas valsts parāda apkalpošanas izmaksas, pateicoties Valsts kases darbībai un veiktajiem pasākumiem finanšu risku vadības jomā, kā arī uz valsts parāda pārfinansēšanas riska novēršanu un aizņēmumu veikšanas elastību orientētas aizņemšanās stratēģijas izvēlei;

2) **nodrošinātas starptautiskajai praksei atbilstošas valsts parāda portfeļa vadībā izmantotās aprēķinu metodes un portfeļa vērtēšanas un vadības instrumenti:**

- pārskatīta izmantoto finanšu risku vadības instrumentu efektivitātes noteikšanas metodika;
- optimālā latu parāda īpatsvara noteikšanai ieviests matemātiskais simulāciju modelis, papildinot Valsts kases analīzi;
- darījumu partneru loka paplašināšanai un sadarbības apjomu paaugstināšanai ir noslēgti pirmie kredīta atbalsta (CSA) līgumi, kas paredz garantijas depozītus. Valsts kase 2012.gadā noslēgusi pirmo CSA līgumu ar starptautisku sadarbības partneri un turpina CSA līgumu saskaņošanu ar pārējiem sadarbības partneriem.

Valsts aizņēmumu vadībā

- 1) **Savlaicīgi nodrošināti resursi valsts budžeta izpildes finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai:** Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas ieviešana un regulāra resursu piesaistīšanas pasākumu plānošana vidējam termiņam savlaicīgi nodrošināja resursus valsts budžeta izpildes finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai gan vietējā, gan starptautiskajos finanšu un kapitāla tirgos. Valsts kasei pirms termiņa atmaksājot SVF aizdevumu 2012.gadā, dārgs īstermiņa aizdevums pārfinansēts ar lētu ilgtermiņa aizņēmumu;

- 2) **veikti pasākumi, kas orientēti uz Māstrihtas līguma kritēriju ieviešanu pret valdības parādu un ilgtermiņa procentu likmi:** vispārējās valdības parāds gada beigās nepārsniedza Māstrihtas līgumā noteikto kritēriju (60% no IKP). Vispārējās valdības parāda apjoms 2012.gada beigās saskaņā ar Valsts kases novērtējumu ir ievērojami zemāks par 60% no IKP (41,7%¹⁰). Veicot savlaicīgus aizņemšanās pasākumus atbilstoši izstrādātajai vidēja termiņa aizņemšanās stratēģijai, investoriem iekšējā finanšu tirgū nodrošināts atbilstošs ieguldījuma instrumentu spektrs, kā arī turpināta atbildīga

¹⁰ Dati par vispārējās valdības parāda apjomu 2012.gada beigās būs pieejami 2013.gada aprīlī.

fiskālā politika. Tas kopumā sekmēja investoru uzticību Latvijai kā aizņēmējai un uzturēja augsto pieprasījumu pēc valsts vērtspapīriem, kas, savukārt, veicināja procentu likmju lejupejošo tendenci. Māstrihtas kritērija novērtējums ilgtermiņa procentu likmēm uz 2012.gada beigām bija 5,88%, savukārt Latvijas sniegums – 4,57%, uzrādot kritērija izpildi;

3) saglabāta iekšzemes finanšu tirgus investoru interese un diversificēta investoru bāze galvenajos ārvalstu finanšu un kapitāla tirgos; veikti investoru attiecību vadības programmas pasākumi (investoru tikšanās, telefonkonferences, videokonferences, informatīvu materiālu izstrādāšana un nosūtīšana):

- ņemot vērā valsts vērtspapīru izsoļu rezultātus, kā arī investoru, kuri savos ieguldījumu portfeļos tur valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīrus, statistiku, secināts, ka līderpozīcijas investoru grupā pieder kredītiestādēm un lielākais vairums investoru ir tieši iekšzemes investori;
- pieprasījums pēc valsts vērtspapīriem 2012.gadā kopumā vairākas reizes pārsniedza piedāvājumu;
- ar katru jaunu eiroobligāciju emisiju starptautiskajos finanšu un kapitāla tirgos Latvija ir spējusi paplašināt vērtspapīru investoru bāzi. Pozitīvas tendences novērojamas arī Āzijas investoru līdzdalībā Latvijas eiroobligāciju emisijās, kas liecina par uzticamības pieaugumu Latvijai;
- visā stratēģijas īstenošanas periodā realizēti investoru attiecību vadības pasākumi – gan organizējot klātienē tikšanās, gan nodrošinot regulāru informāciju par notikumiem Latvijas ekonomikā. Latvijas pārstāvji tikušies ar reģionu aktīvākajiem investoriem ASV, Eiropā un Āzijā, tādējādi aktualizējot informāciju investoriem par situāciju Latvijā un tās nākotnes plāniem, piesaistot jaunus investorus turpmākiem ārvalstu finanšu tirgus aizņēmumiem;
- 2012.gadā Latvija ārvalstu emisijās ir piesaistījusi 334 jaunus investorus, kuri ir iegādājušies 53% no kopējā pārdotā apjoma ārvalstu finanšu tirgos, tādējādi nodrošināta plaša Latvijas investoru bāzes diversifikācija.

4) **aizņemšanās veikta atbilstoši noteiktajiem etaloniem:** aizņemšanās apjomu un valsts parāda līmeni ietekmē kopējā finansēšanas nepieciešamība un finanšu resursu rezerves uzturēšana. Kopējās finansēšanas nepieciešamībai izmantoti vidēja termiņa aizņemšanās pasākumu plānā noteiktie piemērotākie finanšu instrumenti. Vidēja termiņa aizņemšanās stratēģija izstrādāta atbilstoši Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijai, optimāli sabalansējot iespējamās izmaksas ar finanšu riskiem;

5) ieviesti jauni finanšu instrumenti, pilnveidoti aizņemšanās mehānismi un tehnoloģijas:

- 2012.gadā uzsākta jauna iekšējā finanšu tirgus instrumenta – krājobligāciju – izveide, un tā pieejamība iedzīvotājiem plānota 2013.gadā;
- lai attīstītu valsts vērtspapīru tirgu un veicinātu otrreizējā tirgus aktivitāti, 2012.gadā uzsākta Primāro dīleru sistēmas izveide, kas ieviesta 2013.gada 11.februārī;

6) **nodrošināta regulāra informācijas apmaiņa starp valsts institūcijām un uzlabota sadarbība ar reitingu aģentūrām:** Valsts kases vadībā strādā starpinstitūciju darba grupa, kas reizi gadā informē Ministru kabinetu par Latvijas valsts kreditreitingu un faktoriem, kas to ietekmē, kā arī priekšlikumiem kreditreitinga uzlabošanai. Izstrādātās stratēģiskās vadlinijas, lai uzlabotu sadarbību ar starptautiskajām reitinga aģentūrām, tiek ievērotas darba grupas ikdienas darbā.

Valsts galvojumu apkalpošanā un uzraudzībā

1) **Nodrošināts metodoloģiski caurskatāms, operatīvs un atbilstoši valsts interesēm efektīvs valsts galvojumu plānošanas, sniegšanas un uzraudzības process:** pārskatīts valsts galvojumu plānošanas un sniegšanas process, izstrādājot Ministru kabineta normatīvo regulējumu, sagatavoti priekšlikumi grozījumiem Likumā par budžetu un finanšu vadību valsts galvojumu politikas pilnveidošanai;

2) **nodrošināta starptautiskajai praksei atbilstoša valsts galvojumu projektu analīze, riska procentu likmju noteikšana un valsts galvojumu portfeļa riska līmeņa uzraudzība:** pilnveidota galvojumu riska procentu likmju noteikšanas metodoloģija, izveidota izsniegto galvojumu uzkrājumu novērtēšanas pieeja nestandarta gadījumiem.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts parāda vadība

Noslēdzoties Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam periodam, izvērtējot tās ieviešanas rezultātus, stratēģisko mērķu un uzdevumu sasniegšanas pakāpi, ievērojot tiesisko regulējumu un faktorus, valdības apstiprināto virzība uz eiro ieviešanu 2014.gadā, Valsts kase jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam attīstījusi valsts parāda vadības stratēģisko mērķi – **nodrošināt finanšu resursus finansēšanas nepieciešamības segšanai ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas finanšu tirgus virzību uz pievienošanos eiro zonai, kā arī nodrošināt valsts interesēm atbilstošu valsts galvojumu politikas īstenošanu** – un tā izpildei izvirzījusi nākamos uzdevumus:

- 1) organizēt jaunus aizņēmumus dažādu reģionu starptautiskajos kapitāla tirgos atbilstoši vidējā termiņa aizņemšanās stratēģijai;
- 2) veicināt iekšzemes finanšu tirgus attīstību un tā integrāciju eiro zonas finanšu tirgū.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība

3. Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība

3.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Finanšu ministra apstiprinātā Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģija nosaka Valsts kases mērķus, uzdevumus un atbildību, veicot finansiāli efektīvu un drošu Valsts kases pārvaldībā esošo naudas līdzekļu vadību, ievērojot likviditātes nodrošināšanas prasības un ierobežojot finanšu riskus.

Uz laiku brīvos naudas līdzekļus Valsts kase izvieto Latvijas Bankā, Latvijas un ārvalstu kredītiestādēs vai iegulda fiksēta ienākuma parāda vērtspapīros, ierobežojot finanšu riskus saskaņā ar Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģijā noteiktajiem ieguldījumu parametriem un sadarbības limitiem, kurus nosaka katram darījumu partnerim atkarībā no finanšu instrumenta veida.

Prioritātes naudas līdzekļu vadībā vidējam termiņam:

- 1) uzturēt un attīstīt ilgtermiņa sadarbību ar iekšzemes un starptautiskā finanšu tirgus dalībniekiem (sadarbības partneriem), lai paplašinātu naudas līdzekļu ieguldīšanas iespējas un nodrošinātu finanšu vadības lēmumu pieņemšanai abpusēji nepieciešamo informāciju;
- 2) nodrošināt naudas līdzekļu vadības procesa atbilstību labākajai finanšu tirgus praksei un ievērojot finansiāli efektīvas naudas līdzekļu izvietošanas pamatprincipus.

Atbilstoši Finanšu ministrijas pilnvarojumam Valsts kase organizē valsts aizdevumu izsniegšanas procesu, nodrošinot finanšu resursu pieejamību valsts aizdevumu veidā saskaņā ar noslēgtajiem aizdevumu līgumiem, sekojot līdzi valsts aizdevuma saņēmēju finansiālajam stāvoklim, uzraugot valsts aizdevuma atmaksas un nepieciešamības gadījumā veicot parāda piedziņas darbības.

Prioritātes valsts aizdevumu vadībā:

- 1) nodrošināt caurskatāmu, valsts interesēm atbilstošu un efektīvu valsts aizdevumu vadības procesu, nepieļaujot paaugstināta riska valsts aizdevumu izsniegšanu;

- 2) nodrošināt klientu apkalpošanas kvalitāti un klientu apmierinātību ar valsts aizdevumu izsniegšanas procesu, t.sk. nodrošinot līgumu slēgšanu elektroniski.

3.2. Naudas līdzekļu vadība

Likviditātes vadības mērķis ir savlaicīgi un pilnā apmērā nodrošināt naudas līdzekļus finansiālo saistību izpildei. Lai sasniegtu šo mērķi, Valsts kase veic šādas darbības:

- 1) uzrauga likvīdo naudas līdzekļu nodrošinājumu, kā arī likviditātes limitu un likvīdo naudas līdzekļu rezerves apjoma ievērošanu;
- 2) savlaicīgi apzina situācijas, kuras var pasliktināt naudas līdzekļu likviditāti un radīt likviditātes krīzi;
- 3) izvieto uz laiku brīvos naudas līdzekļus tā, lai uzturētu pietiekamu likvīdo naudas līdzekļu apjomu, kas nodrošinātu likvīdo naudas līdzekļu rezerves un likviditātes limitu izpildi attiecīgajā periodā.

Valsts kase, vadot finanšu resursus, ievēro likviditātes nodrošināšanas prasības, novēršot likviditātes krīzes iestāšanās risku.

2012.gadā, ņemot vērā finansēšanas nepieciešamību un situāciju finanšu tirgos, Valsts kase nodrošinājusi finansiālo saistību izpildei nepieciešamo likvīdo naudas līdzekļu apjomu, kā arī izvietojusi uz laiku brīvos naudas līdzekļus Latvijas Bankā, Latvijas un ārvalstu kredītiestādēs un ieguldījusi fiksēta ienākuma parāda vērtspapīros. 2012.gadā likviditātes nodrošināšanai izmantoti Valsts kases kontos pieejamie resursi, iekšējā un ārējā finanšu tirgū piesaistītie resursi, kā arī starptautiskā aizņēmuma programmas darbības laikā saņemtā finansējuma atlikumi.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība

Noslēdzoties starptautiskā aizņēmuma programmai, pārskatīta un 2012.gada 17.aprīlī apstiprināta aktualizētā Valsts kases Naudas līdzekļu vadības stratēģija, saskaņā ar kuru:

- 1) no 2012.gada aprīļa **uzsākta pakāpeniska resursu izvietošana termiņnoguldījumos ārpus Latvijas Bankas;**
- 2) no 2012.gada augusta veikti **ieguldījumi parāda vērtspapiros.**

3.3. Valsts aizdevumu izsniegšana un apkalpošana

2012.gadā valsts aizdevumu plānošanas procesa pilnveidošanai izdoti Ministru kabineta noteikumi „**Kārtība, kādā ministrijas un citas centrālās valsts iestādes iekļauj gadskārtējā valsts budžeta likumprojektā valsts aizdevumu pieprasījumus**”, kas nosaka, kārtību, kādā ministrijas un citas centrālās valsts iestādes iesniedz Finanšu ministrijā valsts aizdevumu pieprasījumus vidējam termiņam iekļaušanai gadskārtējā valsts budžeta likumprojektā.

Valsts aizdevumi **paredzēti šādiem mērķiem:**

- 1) budžeta un finanšu vadībai;
- 2) pašvaldību finanšu stabilizācijai;
- 3) investīcijām;
- 4) komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai;
- 5) ES līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai;
- 6) ārvalstu finanšu palīdzības finansēto projektu īstenošanai;
- 7) kurināmā iegādes nodrošināšanai;
- 8) Likuma par valsts budžetu un finanšu vadību 8.¹ panta pirmajā daļā noteikto mērķu īstenošanai.

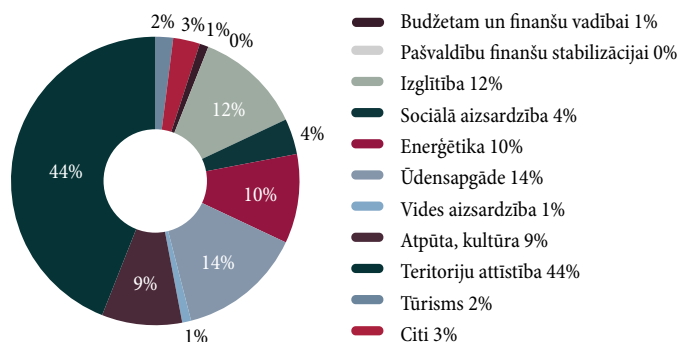
Valsts aizdevumu **saņēmēju loks** noteikts Likuma par budžetu un finanšu vadību 36.pantā. **Aizdevumu atmaksas** valsts pamatbudžetā plāno atbilstoši aizdevuma līgumā noteiktajiem atmaksu termiņiem un apjomiem.

Valsts kase veic aizdevumu uzraudzību un parāda piedziņas darbības. Gadījumos, kad pašvaldības nepilda saistības saskaņā ar līgumu nosacījumiem, Valsts kasei ir tiesības nesamaksātās summas ieturēt no pašvaldībai pienākošās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas vai pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda dotācijas. Gadījumos, kad komercsabiedrības nepilda saistības saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, – piesaka pretenzijas aizņēmējam par aizdevuma atmaksu vai sniedz prasību tiesā par parāda piedziņu un pieteikumu

par prasības nodrošinājumu. Ja komercsabiedrību likvidē un parāda piedziņa vairs nav iespējama, Valsts kase saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem “**Kārtība, kādā finanšu ministrs dzēš valsts aizdevumus**” noraksta likvidētās komercsabiedrības dzēstās parādsaistības. Attiecīgajā budžeta gadā likvidētajām komercsabiedrībām parādsaistības dzēš atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā paredzētajam apmēram.

Kopējais 2012.gadā izsniedzamo valsts aizdevumu apjoms tika noteikts 314,7 milj. latu apmērā, kas ietver gadskārtējā valsts budžeta likumā noteikto valsts aizdevumu kopējo palielinājumu 208 milj. latu apmērā un iepriekšējos gados izsniegto valsts aizdevumu veiktās atmaksas 2012.gadā – 106,7 milj. latu apmērā.

2012.gadā vislielākais valsts aizdevumu apjoms 120,4 milj. latu apmērā jeb 81% izsniegts pašvaldību struktūrām (pašvaldībām un pašvaldību struktūru kontrolētiem un finansētiem komersantiem). Lielākā daļa valsts aizdevumu pašvaldībām izsniegti ES līdzfinansēto projektu īstenošanai – 85%. Sadalījumā pa nozarēm vislielākais valsts aizdevumu apjoms izsniegts projektu īstenošanai ūdensapgādes nozarē – LVL 16,9 milj., izglītības nozarē –14,2 milj. latu un enerģētikas nozarē –12,6 milj. latu.

12.attēls.

2012.gadā pašvaldībām izsniegtie valsts aizdevumi pa mērķiem (%)

Avots: Valsts kase

Valsts aizdevumi 9,9 milj. latu apmērā jeb 7% izsniegti finanšu iestādēm – 8,1 milj. latu apmērā VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” aizdevumu izsniegšanai apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai un 1,8 milj. latu apmērā VAS „Lauku attīstības fonds” aizdevumu piešķiršanai lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kredītiņš nodrošināšanai lauksaimniecības produkcijas ražošanai.

Valsts aizdevumi 6,1 milj. latu apmērā jeb 4% izsniegti arī virknei nefinanšu komersantu ES līdzfinansēto projektu īstenošanai ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmu rekonstrukcijai (piemēram, Cēsu pilsētas SIA „Vinda”, valsts SIA „Bulduru Dārzkopības vidusskola” u.c.).

Valsts aizdevumi 2,6 milj. latu apmērā jeb 2% izsniegti no valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām, t.i., zinātniskiem institūtiem un augstskolām, kam ir noteikts atvasinātas publiskas personas statuss, ES līdzfinansēto projektu īstenošanai.

Valsts aizdevumi 9,6 milj. latu apmērā jeb 6% no kopsummas izsniegti Likuma par budžetu un finanšu vadību 8.¹ panta pirmajā daļā noteikto mērķu realizācijai – 9,0 milj. latu AS „Air Baltic Corporation” komercdarbībai nepieciešamās naudas plūsmas nodrošināšanai un 0,6 milj. latu – Latvijas Lauksaimniecības universitātei apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai sakarā ar AS „Latvijas Krājbanka” maksātnespēju.

2013.gadā saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2013.gadam” valsts budžeta aizdevumu kopējais palielinājums noteikts 208 milj. latu apmērā, no kuriem 76 milj. latu ir pašvaldību aizņēmumu kopējais palielinājums. Savukārt kopējais 2013.gadā pieļaujama izsniedzamo valsts aizdevumu apmērs plānots 275,1 milj. latu apmērā, ieskaitot iepriekšējos gados izsniegto valsts aizdevumu plānotās atmaksas 2013.gadā 67,1 milj. latu.

3.4. Likviditātes nodrošināšanas atbalsta pasākumi

AS „Citadele banka” 2012.gada 14.februārī atmaksāja pēdējo valsts atbalsta termiņnoguldījumu (32,75 milj. latu ekvivalentā), un cita veida valsts likviditātes atbalstu vairs nav.

AS „Parex banka” 2012.gada sākumā pārreģistrējās ar jaunu nosaukumu AS „Reverta”, atsakoties no kredītiestādes statusa. Mainoties AS „Parex banka” statusam, visi valsts atbalsta termiņnoguldījumi bankā (427,8 milj. latu ekvivalentā) konvertēti par dematerializētām slēgtās emisijas obligācijām, bet valsts atbalsta termiņnoguldījumi ir pārtraukti. AS „Reverta” 2012.gadā ir samaksājusi visus procentus par obligācijām un dzērusi valsts atbalsta obligācijas 43 milj. latu apmērā. AS „Reverta” slēgto emisiju apjoms 2012.gada beigās bija 384,8 milj. latu, ieguldījumi AS „Reverta” pamatkapitālā 2012.gadā nav bijuši.

Realizējot valdības pieņemtos lēmumus par VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” pārveidi par attīstības banku, atlikums valsts atbalsta termiņnoguldījumu likviditātes nodrošināšanai 2012.gada beigās bankai

bija 25 milj. latu. VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” 2012.gadā ir veikusi valsts likviditātes atbalsta termiņnoguldījuma atmaksu 25 milj. latu apmērā.

3.5. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā

4.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā

		Rādītāji (skaitliskās vērtības)		
Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2011.gads)	Plānotais 2012.gadā	Izpilde 2012.gadā
Efektīva un droša naudas līdzekļu vadība	Nodrošināti ieņēmumi no valsts budžeta līdzekļu ieguldišanas gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktajā apmērā (izpilde % no gada plāna).	286,4	100	107,3

3.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam ieviešanu naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadībā

Naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadības stratēģiskais mērķis: „*Nodrošināt efektīvu un drošu naudas līdzekļu vadību, ierobežojot un uzraugot finanšu riskus, savlaicīgi un pilnā apmērā nodrošinot nepieciešamo likviditāti valsts finansiālo saistību izpildei, kā arī veikt valsts budžeta aizdevumu efektīvu izsniegšanu un apkalpošanu, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes un attīstības mērķu sasniegšanas nepieciešamību vidējā termiņā*” 2010.-2012.gadam noteiktajā apmērā (izvirzītie uzdevumi/sasniedzamie rezultāti) sasniegts.

Stratēģisko uzdevumu sasniegšanu sekmēja:

- 1) valsts tautsaimniecības un ekonomiskā attīstība, fiskālā politika, valsts budžeta konsolidācijas pasākumi;
- 2) uzkrātā resursu likviditāte;
- 3) starptautiskā makroekonomiskā situācija, situācija finanšu tirgos;
- 4) Valsts kasei pieejamais finansējuma apjoms funkciju nodrošināšanai;
- 5) Valsts kases personāla zināšanas un kompetence, uzkrātā pieredze;
- 6) realizētā risku pārvaldība, Valsts kasē ieviestā kvalitātes vadības sistēma.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība

Atsevišķu rezultātu pilnīgu sasniegšanu kavēja ar komercbanku sektoru nekonkurētspējīgs atalgojums – Valsts kases funkciju realizēšanai veicamie uzdevumi ir ekvivalenti komercbanku darbībā veicamajiem uzdevumiem, nekonkurētspējīgais atalgojums apdraudēja personāla profesionālās kapacitātes efektīvu izmantošanu un kompetentāko ierēdņu un darbinieku motivēšanu darbam Valsts kasē.

Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadībā noteikto stratēģisko rezultātu izpilde 2010.-2012.gadā:

Naudas līdzekļu vadībā

- 1) **Gatavība uzsākt sadarbības praksi, kāda pastāv starp eiro zonas valstu nacionālajām centrālajām bankām un valdības finanšu resursu administrētājiem (valsts kasēm, parāda vadības aģentūrām u.tml.):** izpētīta eiro zonas valstu prakse valsts parāda vadības institūciju darbības koordinēšanai ar nacionālajām centrālajām bankām un Eiropas Centrālo banku. Secināts, ka Latvijas prakse sadarbībā ar centrālo banku valsts parāda vadībā ir analoga lielākajai daļai eiro zonas valstu un, iestājoties eiro zonā, parāda vadības organizēšanā un naudas līdzekļu vadībā būtiskas izmaiņas nav sagaidāmas;
- 2) **nodrošināta konservatīva pieeja noguldījumu pieņemšanā un uzturēta regulāra ieguldījumu iespēja, kas balstīta uz Valsts kases resursu piesaistīšanas izmaksām:**
  - Valsts kases klientiem (saskaņā ar Likumā par budžetu un finanšu vadību noteikto) nodrošinātas ieguldījumu iespējas Valsts kasē atbilstoši Valsts kases aktuālajai finansēšanas nepieciešamībai likviditātes pozīcijas nodrošinājumam;
  - Valsts kase turpinājusi pieeju, ka atlīdzības par veiktajiem ieguldījumiem aprēķins tiek pamatots ar Valsts kases piesaistīto resursu izmaksām;
- 3) **nodrošināts pastāvīgs Valsts kases darījumu partneru loks:**
  - Valsts kase izvietojusi uz laiku brīvos naudas līdzekļus Latvijas Bankā, un pakāpeniski uzsākta resursu izvietošana termiņnoguldījumos ārpus Latvijas Bankas;
  - kopš 2012.gada augusta veikti ieguldījumi vērtspapīros;
  - Valsts kase 2012.gadā noslēgusi vairākus jaunus ISDA līgumus ar jauniem starptautiskajiem sadarbības partneriem un turpinājusi uzsāktās sarunas par vairākiem citiem ISDA līgumiem. Vienlaicīgi

uzsāktas sarunas ar jauniem starptautiskajiem sadarbības partneriem;

- 4) **novērtēta naudas līdzekļu izvietošanas efektivitāte pret noteiktajiem etaloniem, iespējami veicinot šo etalonu sasniegšanu:** naudas līdzekļu vadība būtiski tika ierobežota starptautiskās aizņēmumu programmas realizācijas laikā, jo saskaņā ar SVF un Eiropas Komisijas rekomendācijām visi uz laiku brīvie finanšu resursi tika glabāti Latvijas Bankā. Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģija tika aktualizēta pēc starptautiskās aizņēmumu programmas noslēgšanās un apstiprināta 2012.gada 17.aprīlī. Pēc Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģijas apstiprināšanas uz laiku brīvie resursi pakāpeniski izguldīti ārpus Latvijas Bankas, tādēļ naudas līdzekļu efektivitāte šajā laika periodā mērita netika.

Likviditātes vadībā

1) Īstenota “paaugstinātas likviditātes rezerves pieeja”:

- 2010.-2012.gadā Valsts kases kontos pieejamo resursu apjoms svārstījās robežās no 740 milj. latu līdz 1 580 milj. latu;
- Valsts kases kontos uzturētā finanšu resursu rezerve radīja investoros papildu pārliecību par Latvijas kredītspēju, par ko liecināja aizņemšanās likmju konsekventa samazināšanās un stabilizēšanās;

2) nodrošināta noteikto likviditātes rādītāju un prasību ievērošana:

- likviditātes vadības mērķa – savlaicīgi un pilnā apmērā nodrošināt naudas līdzekļus valsts finansiālo saistību izpildei – sasniegšanai Valsts kase ievērojusi likviditātes nodrošināšanas prasības, novēršot likviditātes krīzes iestāšanās risku;
- ņemot vērā finansēšanas nepieciešamību un situāciju finanšu tirgos, Valsts kase ir nodrošinājusi finansiālo saistību izpildei nepieciešamo likvido naudas līdzekļu apjomu.

- 3) **novērtēta un uzraudzīta noteikto likviditātes rādītāju atbilstība faktiski nepieciešamajam likvido naudas līdzekļu apjomam, veicinot iespējami optimālu likviditātes prasību noteikšanu:** reizi gadā veikts noteikto likviditātes rādītāju atbilstības faktiski nepieciešamajam likvido naudas līdzekļu apjomam novērtējums un, balstoties uz analīzes rezultātiem, optimizēta un vienkāršota likviditātes rādītāju aprēķināšanas un noteikšanas kārtība;

Valsts kases darbība 2012.gadā

Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība

4) **izmantoti jauni finanšu instrumenti likviditātes vadības efektivitātes paaugstināšanai:** pēc starptautiskās aizņēmumu programmas noslēgšanās aktualizēta Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģija (apstiprināta 2012.gada 17.aprīlī), uzsverot būtiskākos naudas līdzekļu vadības mērķus, kas vērsti uz līdzsvara nodrošināšanu starp pieejamo likviditāti, finanšu risku ierobežošanu un maksimālā ienesīguma gūšanu. Izvērtēti iespējamie pieļaujamie finanšu instrumenti resursu iespējami efektīvākai ieguldīšanai, ņemot vērā finanšu risku vadības prasības.

Aizdevumu izsniegšanā un apkalpošanā

1) **Nodrošināts caurskatāms un valsts interesēm atbilstošs efektīvs valsts aizdevumu sniegšanas un uzraudzības process:**

- lai nodrošinātu kvalitatīvu un vispusīgu valsts aizdevumu projektu analīzi un izvērtēšanu, maksimāli ierobežojot riskus, ko uzņemas valsts, izsniedzot aizdevumus, izvērtētas ilgtermiņa valsts aizdevuma izsniegšanas iespējas valsts sociālajam budžetam, izstrādāta jauna, vienkāršotāka valsts aizdevumu izmaksu pieprasījumu forma un aizdevumu izmaksas pieprasījums par pašvaldību pārstāvju pilnvarojumu, kā arī pārskatīta valsts aizdevumu riska procentu likmes noteikšanas un portfeļa uzraudzības metodoloģija, lai nodrošinātu tās atbilstību starptautiskajai praksei;
- pārskatīts valsts aizdevumu plānošanas process (par valsts aizdevumu iekļaušanas kārtību gadskārtējā valsts budžeta likumā un noslēgtajos aizdevuma līgumos paredzēto valsts aizdevumu vidēja termiņa izmaksu iekļaušanu valsts budžeta ilgtermiņu saistību reģistrā) – akceptēti iesniegtie priekšlikumi grozījumiem Likumā par budžetu un finanšu vadību;
- sagatavoti priekšlikumi grozījumiem Likumā par budžetu un finanšu vadību valsts aizdevumu politikas pilnveidošanai.

2) **nodrošināta starptautiskajai praksei atbilstoša valsts aizdevumu portfeļa riska līmeņa uzraudzība:** pilnveidota aizdevumu riska procentu likmju noteikšanas metodoloģija, izveidota izsniegto aizdevumu uzkrājumu novērtēšanas pieeja nestandarta gadījumiem.

Noslēdzoties Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam periodam, izvērtējot tās ieviešanas rezultātus, stratēģisko mērķu un uzdevumu sasniegšanas pakāpi, ievērojot tiesisko regulējumu un faktorus, valdības apstiprināto virzību uz eiro ieviešanu 2014.gadā, Valsts kase jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam attīstījusi naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadības stratēģisko mērķi – **nodrošināt finansiāli efektīvu un drošu naudas līdzekļu vadību, ierobežojot un uzraugot finanšu riskus, savlaicīgi un pilnā apjomā nodrošinot naudas līdzekļu pieejamību valsts finansiālo saistību izpildei, kā arī nodrošināt valsts interesēm atbilstošas valsts aizdevumu politikas īstenošanu** – un tā izpildei izvirzījusi nākamos uzdevumus:

- 1) nodrošināt naudas līdzekļu vadības procesu atbilstoši labākajai tirgus praksei, ievērojot finansiāli efektīvas naudas līdzekļu izvietojšanas pamatprincipus;
- 2) nodrošināt valsts aizdevumu plānošanas, sniegšanas un apkalpošanas procesu atbilstoši labai tirgus praksei, kā arī kvalitatīvas un efektīvas pakalpojuma sniegšanas principiem, ievērojot valsts intereses un aktualitātes finanšu tirgos.

Valsts kases darbība 2012.gadā

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

4. ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

4.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Valsts kase atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam veic ES politiku instrumentu, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta, kā arī Latvijas un Šveices sadarbības programmas maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkcijas.

Saskaņā ar ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumu Valsts kase pilda ERAF, ESF un Kohēzijas fonda sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcijas 2007.-2013.gada plānošanas periodā. Valsts kase kā sertifikācijas iestāde sagatavo un iesniedz Eiropas Komisijai izdevumu deklarācijas un maksājumu pieteikumus, kā arī apstiprina, ka deklarētie izdevumi atbilst spēkā esošajiem Eiropas Kopienas un dalībvalsts noteikumiem. Savukārt kā maksājumu iestāde Valsts kase nodrošina no Eiropas Komisijas saņemto un izlietoto ES fondu līdzekļu uzskaiti un veic maksājumus ES fondu finansējuma saņēmējiem iespējami īsākā termiņā.

Latvijas un Šveices sadarbības programmas maksājumu iestādes funkciju nodrošināšanai Valsts kase atver un apkalpo sadarbības programmas līdzfinansējuma kontus, pārbauda saņemto maksājumu pieprasījumu atbilstību ietvarlīguma un attiecīgo normatīvo aktu prasībām, apstiprina un iesniedz tos Šveices kompetentajām iestādēm, veic maksājumus pēc līdzfinansējuma saņemšanas no Šveices Konfederācijas, nodrošina neizlietoto līdzekļu vai neatbilstoši veikto izdevumu atmaksāšanu Šveices Konfederācijai.

Realizējot Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda sertifikācijas iestādes funkcijas, Valsts kase iesniedz Finanšu instrumentu birojam apstiprinātus starpposmu finanšu pārskatus un programmas noslēguma pārskatus, kā arī prognozes, nodrošina finanšu instrumentu līdzekļu uzskaiti, uzrauga neizlietoto līdzekļu vai neatbilstoši veikto izdevumu atmaksāšanu.

4.2. Maksājumu iestādes funkcija 2004.-2006.gada plānošanas periodā

ES struktūrfondu pēdējās noslēguma izdevumu deklarācijas (deklarācijas, ar kurām tika pieprasīta no Eiropas Komisijas vēl nesaņemtā ES finansējuma daļa par deklarētajiem attiecināmajiem izdevumiem) par katru no fondiem iesniegtas 2010.gadā un līdz ar noslēguma dokumentācijas iesniegšanu Eiropas Komisijai tika **uzsākts 2004.-2006.gada plānošanas perioda ES struktūrfondu slēguma process**. 2011.gadā no Eiropas Komisijas saņemti noslēguma maksājumi pilnā apmērā ELVGF un ESF ietvaros. Savukārt 2012.gadā no Eiropas Komisijas tika saņemti noslēguma maksājumi ERAF un ZVFI ietvaros, līdz ar to Latvija ir saņēmusi visus noslēguma maksājumus, kas vērtējams atzinīgi, jo citas dalībvalstis noslēguma maksājumus vēl nav saņēmušas.

Kohēzijas fonda finansēto projektu noslēgumu izdevumu deklarācijas Eiropas Komisijai tika iesniegtas 2011.gadā, bet 2012.gadā vienam projektam tika iesniegta atbilstoši neatkarīgās struktūrvienības noslēguma pārbaūžu ziņojumā norādītajiem trūkumiem koriģēta izdevumu deklarācija. 2012.gadā no Eiropas Komisijas par iesniegtajām noslēguma izdevumu deklarācijām saņemti līdzekļi 23,2 milj. eiro apmērā. Līdz 2012.gada beigām Valsts kase nav saņēmusi noslēguma maksājumus 13 projektu ietvaros, jo Eiropas Komisija turpina noslēguma dokumentācijas izvērtēšanu.

4.3. Maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkcijas Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas valdības finanšu instrumentam

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ietvaros (2004.-2009.gada plānošanas periods) atbalstīti individuālie projekti, programmas (vides politikas integrācija Latvijā, publiskās un privātās partnerības

Valsts kases darbība 2012.gadā

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

veicināšana, pārrobežu sadarbība) un grantu shēmas (pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un sabiedrības integrācija, akadēmiskie pētījumi, nevalstisko organizāciju fonds, stipendiju grantu shēma, projektu sagatavošanas fonds, īstermiņa ekspertu fonds) par kopējo summu 45,5 milj. eiro apmērā. Jau 2010. un 2011.gadā tika uzsākta noslēguma pārskatu iesniegšana Finanšu instrumentu birojam, 2012.gadā turpināta atlikušo noslēguma pārskatu pārbaude un iesniegšana Finanšu instrumentu birojam, iesniedzot 31 projekta noslēguma pārskatu, kā arī starpposma pārskatus par trīs projektiem, jo šo projektu īstenošanas termiņš tika pagarināts. Par visiem 2012.gadā iesniegtajiem pārskatiem (gan starpposma, gan noslēguma) 2012.gadā saņemti maksājumi 1,1 milj. eiro apmērā.

2009.-2014.gada plānošanas perioda Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta ieviešana galvenokārt notiks programmu veidā¹¹, tādējādi nodrošinot efektīvāku finanšu instrumentu īstenošanu. Līdz 2012.gada beigām donorvalstis apstiprināja visas Latvijas iesniegtās programmas. 2012.gadā uzsākta viena projekta „Tehniskā palīdzība saņēmējvalstij un līdzekļi savstarpējām attiecībām nacionālā līmenī” īstenošana un Finanšu instrumentu birojam iesniegti trīs maksājuma pieprasījumi, par kuriem saņemti līdzekļi 0,2 milj. eiro apmērā.

4.4. Maksājumu iestādes funkcijas Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros

Līdz 2011.gada beigām Šveices kompetentās iestādes bija apstiprinājušas lielāko daļu projektu, grantu shēmu un programmu un pēdējais projekta līgums Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros noslēgts 2012.gada sākumā. Kopumā programmas ietvaros ir uzņemtas saistības 100% apmērā no kopējā pieejamā finansējuma, kas ir 54,9 milj. Šveices franku (neskaitot Stipendiju fonda piešķirumu).

Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros 2012.gadā maksājumu iestāde **pārbaudīja un Šveices kompetentajām iestādēm iesniedza vienu noslēguma un 19 starpposma līdzekļu atmaksas pieprasījumus** par summu 7,4 milj. Šveices franku un par iesniegtajiem līdzekļu atmaksas pieprasījumiem saņēmusi 6,9 milj. Šveices franku, viens no 2012.gadā iesniegtajiem līdzekļu pieprasījumiem no Šveices kompetento iestāžu puses apmaksāts 2013.gadā.

4.5. Sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcijas 2007.-2013.gada plānošanas periodā

2012.gada sākumā Eiropas Komisija apturēja maksājumu veikšanu Latvijai, jo tika identificēti trūkumi Valsts kases kā sertifikācijas iestādes un Finanšu ministrijas kā vadošās iestādes izveidotajā ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2007.-2013.gada plānošanas periodā vadības un kontroles sistēmā. Lai novērstu trūkumus, Valsts kase un Finanšu ministrija izstrādāja rīcības plānu ziņojumā minēto trūkumu novēršanai, kas ietvēra kompleksus pasākumus pārbaužu veikšanas uzlabošanai (paredzot iepirkuma, dubultā finansējuma un komercdarbības atbalsta nosacījumu ievērošanas pārbaudes) un iepriekš deklarēto izdevumu pārvērtēšanai, lai sniegtu Eiropas Komisijai pārliecību, ka sistēmas trūkumi nav ietekmējuši deklarēto izdevumu attiecināmību. Līdz 2012.gada marta beigām Valsts kase bija īstenojusi lielāko daļu rīcības plānā noteikto uzlabojumu, ko pārbaudīja arī revīzijas iestāde ieteikumu ieviešanas pēcuzraudzības audita laikā. **Eiropas Komisija izvērtēja revīzijas iestādes pēcuzraudzības audita rezultātus un 2012.gada jūnijā un jūlijā¹² atjaunoja maksājumu veikšanu.**

2012.gadā ES fondu ietvaros 2007.-2013.gada plānošanas periodam maksājumu iestādē veikta **8 333 maksājumu rīkojumu, tai skaitā 571 avansa maksājuma, pārbaude un apmaksā.** No ES fondu līdzekļiem maksājumu iestādē veikusi atmaksas finansējuma saņēmējiem 426 190 tūkst. latu (611 267 tūkst. eiro) apmērā. ES fondu projektu ietvaros avansu maksājumi ir veikti 55 686 tūkst. latu apmērā.

2011.gadā Valsts kase un Finanšu ministrija vienkāršoja ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļu administrēšanas procesu, uzlabojot Finanšu ministrijas uzturētās ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas funkcionalitāti, līdz ar to, sākot ar 2012.gadu, sadarbības un atbildīgās iestādes vairs neiesniedz izdevumu deklarācijas sertifikācijas iestādē, bet sertifikācijas iestāde tās veido sistēmā. 2012.gadā normatīvajos aktos noteiktajā termiņā sertifikācijas iestādē **sagatavoja, pārbaudīja un iesniedza Eiropas Komisijai 30 izdevumu deklarācijas.**

¹¹ Tehniskā palīdzība saņēmējvalstij un līdzekļi savstarpējām attiecībām nacionālā līmenī tiks īstenots kā projekts.

¹² Reģionu politikas ģenerāldirektorāts – jūnija beigās, bet Nodarbinātības, sociālo lietu un iekšlietu ģenerāldirektorāts – jūlija sākumā.

Valsts kases darbība 2012.gadā

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

5.tabula
2012.gadā Eiropas Komisijai sertificētie izdevumi un saņemtās atmaksas salīdzinājumā ar 2012.gadu, tūkst. EUR

ES politiku instruments	Deklarētie attiecināmie izdevumi		Pieprasītā summa		Saņemtā summa ¹³	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
1. Darbības programma (ESF)	152 004	123 680	129 090	110 033	123 459	112 275
2. Darbības programma (ERAF)	82 192	134 139	34 516	70 885	26 000	79 401
3. Darbības programma	492 672	573 651	409 595	475 476	362 571	522 500
<i>t.sk. ERAF</i>	<i>307 579</i>	<i>325 552</i>	<i>262 709</i>	<i>277 152</i>	<i>231 871</i>	<i>307 990</i>
<i>t.sk. Kohēzijas fonds</i>	<i>185 093</i>	<i>248 099</i>	<i>146 886</i>	<i>198 324</i>	<i>130 700</i>	<i>214 510</i>
Kopā	726 868	831 470	573 201	656 394	512 030	714 176

4.6. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

4.tabula
Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā

Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības) ¹⁴		
		Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2011.gads)	Plānotais 2012.gadā	Izpilde 2012.gadā
Pilnā apmērā apmaksāti sertificētie izdevumi.	No Eiropas Komisijas saņemtie izdevumi, % no Eiropas Komisijai pieprasītajiem izdevumiem.	100	100	100

4.7. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012. gadam ieviešanu ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijas stratēģiskais mērķis: „**Organizēt un standartizēt maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkciju izpildi tā, lai nodrošinātu piešķirējinstītūciju un Latvijas Republikas normatīvajos aktos iekļauto prasību ievērošanu, savlaicīgu līdzekļu saņemšanu no**

piešķirējinstītūcijām un minimizētu pieļaujamo risku neatbilstoši veikto izdevumu iekļaušanai izdevumu deklarācijās un pārskatos” 2010.-2012.gadam noteiktajā apmērā (izvirzītie uzdevumi un sasniegtie rezultāti) sasniegts.

Stratēģisko uzdevumu sasniegšanu sekmēja:

- 1) Eiropas Komisijas vadlīnijas;
- 2) Valsts kases personāla zināšanas un kompetence, uzkrātā pieredze;
- 3) realizētā risku pārvaldība, kā arī Valsts kasē ieviestā kvalitātes vadības sistēma.

¹³ Tai skaitā 2011.gadā pieprasītie, bet Eiropas Komisijas paturētie maksājumi.

¹⁴ Netiek ņemti vērā gadījumi, kad Eiropas Komisija piemēro finanšu korekciju vai veic citas iestādes nesavlaicīgi samaksāto debitoru prasību ieturēšanu

Valsts kases darbība 2012.gadā

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

Atsevišķu rezultātu pilnīgu sasniegšanu kavēja 2012.gada sākumā Eiropas Komisijas visu ES fondu darbības programmu maksājumu apturēšana. Neskatoties uz to, ka revīzijas iestāde savā pārbaudē secināja, ka sertifikācijas iestādes vadības un kontroles sistēmas darbojas efektīvi un nepieciešami atsevišķi uzlabojumi, Eiropas Komisija konstatētos trūkumus uzskatīja par gana būtiskiem, lai apturētu maksājumu veikšanu. Eiropas Komisija noteica, ka trīs mēnešu laikā ir jāpārvērtē iepriekš deklarētie izdevumi un jāpilnveido vadības un kontroles sistēma. Pateicoties savlaicīgi veiktajiem pilnveidojumiem gan sertifikācijas iestādes, gan vadošās iestādes vadības un kontroles sistēmās, kā arī rīcības plānā, kas tika saskaņots ar Eiropas Komisiju, noteikto pasākumu īstenošanai, 2012.gada otrajā pusgadā maksājumu veikšana Latvijai tika atjaunota un Latvija varēja saņemt ieturētos, kā arī visus turpmāk iesniegtos maksājumus.

Minētie faktori, veiktie auditi, lai pilnā apmērā nodrošinātu sertificētos izdevumus, ļauj Valsts kasei izvirzīt nākamos attīstības uzdevumus atbilstoši piešķirēj institūciju prasībām, kā arī organizēt maksājumu sistēmu tā, lai nepieļautu neatbilstoši veiktus izdevumus un novērstu krāpšanas mēģinājumus.

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā noteikto stratēģisko rezultātu izpilde 2010.-2012.gadā:

- 1) **pilnā apmērā apmaksāti sertificētie izdevumi:** pilnveidota sertifikācijas iestādes vadības un kontroles sistēma, paredzot kvalitātes vadības sistēmas reglamentējošajos dokumentos papildu pārbaudes, datu analīzi un izvērtēšanu, kā rezultātā tika nodrošināta lielāka pārliecība par sertificēto izdevumu atbilstību normatīvajiem aktiem un mazināts risks neatbilstoši veikto izdevumu deklarēšanai Eiropas Komisijai;
- 2) **maksājumu sistēma organizēta tā, lai nepieļautu neatbilstoši veiktus izdevumus un novērstu krāpšanas mēģinājumus:** saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām ir izstrādāti kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošie dokumenti, lai realizētu maksājumu iestādes funkciju izpildi, nodrošinot atbilstošu maksājumu sistēmas darbību;
- 3) **dokumentu apstrāde nodrošināta termiņā, kas ir īsāks nekā normatīvajos aktos paredzētais:** izstrādāti kvalitātes vadības sistēmu

reglamentējošie dokumenti, lai nodrošinātu savlaicīgu maksājumu dokumentu apstrādi atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, kā arī nodrošinātu iespēju veikt maksājumu dokumentu apstrādi īsākā termiņā nekā noteikts normatīvajos aktos, ja saņemtie maksājumu dokumenti atbilst noteiktajiem kvalitātes kritērijiem. Apstrādājot maksājumu dokumentus, tiek apzināti iemesli un iespēju robežās mazināti riski, lai novērstu gadījumus, kad maksājumu dokumentu apstrāde nenotiek noteiktajā termiņā;

- 4) **saņemts ārējo auditoru un sadarbības partneru pozitīvs vērtējums par sistēmas funkcionalitāti un drošību, operatīvu maksājumu veikšanu, uzskaiti, savlaicīgu un pietiekamu kontroli un kvalitatīviem pārskatiem:** 2012.gadā oktobrī Eiropas Komisijas auditori veica pārbaudi par sertifikācijas iestādes veiktajiem pilnveidojumiem vadības un kontroles sistēmā, audita rezultāti vēl nav saņemti, tomēr noslēguma sanāksmē auditori norādīja, ka trūkumi sertifikācijas iestādes veiktajos pasākumos nav konstatēti. Eiropas Komisijas auditā gūta pārliecība par sertifikācijas iestādes atgūstamo un atgūto neatbilstoši veikto izdevumu uzskaiti un ziņošanu Eiropas Komisijai. Rezultāti liecina, ka, lai arī nepieciešami nebūtiski uzlabojumi, sistēma darbojas labi. Arī 2012.gada nogalē revīzijas iestādes veiktais sistēmas audits sertifikācijas iestādē sniedz pozitīvu novērtējumu sertifikācijas iestādes darbam.

Noslēdzoties Valsts kases darbības stratēģijas 2010.-2012.gadam periodam, izvērtējot tās ieviešanas rezultātus, stratēģisko mērķu un uzdevumu sasniegšanas pakāpi, kā arī ievērojot tiesisko regulējumu un faktorus, kas ietekmējuši Valsts kases darbību, Valsts kase jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijas stratēģiskā mērķa sasniegšanai izvirzījusi nākamos uzdevumus:

- 1) organizēt un nodrošināt izdevumu deklarāciju un izdevumu pārskatu pārbaudi atbilstoši piešķirēj institūciju noteiktajām prasībām un Latvijas Republikas tiesību aktiem;
- 2) nodrošināt piešķirēj institūciju prasības pārskatu sagatavošanā un iesniegšanā;
- 3) maksājumu sistēmu organizēt tā, lai nepieļautu neatbilstoši veiktus izdevumus un novērstu krāpšanas mēģinājumus.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums

Valsts kases finansējumu veido:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- 2) maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi:
  - ieņēmumi par valsts aizdevumu apkalpošanu,
  - ieņēmumi par valsts galvojumu apkalpošanu.

Valsts kase 2012.gadā īstenojusi šādas **pamatbudžeta programmas un apakšprogrammas**:

- 1) programmu “Budžeta izpilde un valsts parāda vadība”:
  - apakšprogrammu “Budžeta izpilde”;
  - apakšprogrammu “Valsts parāda vadība”;
- 2) apakšprogrammu “Iemaksas starptautiskajās organizācijās”;
- 3) apakšprogrammu “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem”;
- 4) programmu “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana”;
- 5) apakšprogrammu „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansētie ierobežotu konkursu projekti (2007-2013)”;
- 6) apakšprogrammu „Tehniskā palīdzība ERAF, ESF, Kohēzijas fonda apgūšanai (2007–2013)”;
- 7) apakšprogrammu „Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai”;
- 8) programmu “Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam”;
- 9) programmu „Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”.

Apakšprogrammas “Budžeta izpilde” mērķis ir valsts kopbudžeta izpilde un uzraudzība, kas orientēta uz efektīvu un saimniecisku budžeta izpildes procesa nodrošināšanu un Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši labākajai finanšu vadības praksei.

Apakšprogrammas “Valsts parāda vadība” mērķis ir nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus, tai skaitā publiskajos kapitāla tirgos, ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus, kā

arī iespējami veicinot valsts finanšu interešu nodrošināšanu valsts galvojumu sniegšanas procesā, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes faktoros un kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību, kas vērsta uz eiro valūtas ieviešanu vidējā termiņā, kā arī nodrošināt efektīvu un drošu naudas līdzekļu vadību, ierobežojot un uzraugot finanšu riskus, savlaicīgi un pilnā apmērā nodrošinot nepieciešamo likviditāti valsts finansiālo saistību izpildei.

Apakšprogrammas “Iemaksas starptautiskajās organizācijās” mērķis ir laicīgi un pilnā apmērā veikt Latvijas Republikas ikgadējos dalības maksājumus starptautiskajās finanšu organizācijās, kā arī veikt maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/vai rezervēs, kur Latvijas Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

Apakšprogrammas “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem” mērķis ir nodrošināt kompensāciju izmaksu rehabilitētajiem pilsoņiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Programmas “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana” mērķis ir saskaņā ar attiecīgu budžeta apropriāciju nodrošināt valsts budžeta aizdevumu izsniegšanu, piedāvājot projektu realizētājiem atbilstošākos finanšu resursus, nodrošināt aktuālu informāciju par izsniegto valsts budžeta aizdevumu portfeli, veikt nepieciešamās darbības kavēto maksājumu piedziņas procesā.

Apakšprogrammas „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansētie ierobežotu konkursu projekti (2007-2013)” ietvaros tiek īstenots ERAF finansēts projekts „Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana”, lai nodrošinātu visām valsts budžeta maksājumu administrējošām institūcijām iespēju saņemt operatīvu maksājumu datu informāciju. Projekts tiek īstenots ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.pasākuma „IKT infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.1.aktivitātes „Publiskās pārvaldes elektronisko pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība” 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” ietvaros.

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

Apakšprogrammas „Tehniskā palīdzība ERAF, ESE, Kohēzijas fonda apgūšanai (2007–2013)” ietvaros tiek īstenots ES tehniskās palīdzības projekts „Tehniskā palīdzība Valsts kasei kā sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes darbības nodrošināšanai”. Projekta mērķis ir nodrošināta kvalitatīva un efektīva sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkciju izpilde un kvalificēts personāls. Tehniskās palīdzības projekta ietvaros tiek nodrošināts atbalsts Valsts kasei efektīvai un kvalitatīvai ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumā noteikto ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkciju veikšanai.

Apakšprogrammas „Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai” ietvaros Valsts kase piedalās Finanšu ministrijas tehniskās palīdzības projekta „Tehniskās palīdzības fonds 2011.-2017.gadam” īstenošanā.

Programmas “Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam” mērķis ir nodrošināt dotācijas no valsts budžeta ieskaitīšanu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā un atbilstošu naudas līdzekļu ieskaitīšanu attiecīgo pašvaldību budžetos saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Programmas „Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums” ietvaros Valsts kase atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 29.novembra rīkojumam Nr.565 „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”” un Finanšu ministrijas 2012.gada 13.decembra rīkojumam Nr.664 veica iemaksu SVF Nabadzības samazināšanas un izaugsmes trastā.

7.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
 (kopsavilkums pa visām programmām, LVL)

Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	223 876 917	241 912 377	241 975 124
1.1.	dotācijas	221 498 669	240 295 902	239 409 765
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	2 378 248	1 616 475	2 565 359
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	222 953 930	241 596 877	241 038 336
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	222 642 128	240 795 305	240 414 718
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 286 796	6 177 706	6 000 299
2.1.2.	procentu izdevumi	198 407 707	216 317 200	216 297 120
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	77 581	156 971	74 943
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	3 393 358	2 652 057	2 598 235
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	15 476 686	15 491 371	15 444 121
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	311 802	801 572	623 618
3.	Finansiālā bilance	922 987	315 500	936 788
4.	Finansēšana	-922 987	-315 500	-936 788
4.1.	Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-922 987	85 000	-936 788
4.2.	Akcijas un cita līdzdalība komersantu pašu kapitālā	-	-400 500	-

Valsts kases darbība 2012.gadā
 Valsts kases kā
 valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

8.tabula
 Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
 pamatbudžeta programmai "Budžeta izpilde un valsts parāda vadība" (LVL)

Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	204 907 991	222 639 492	223 492 854
1.1.	dotācijas	202 529 743	221 023 017	220 927 495
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	2 378 248	1 616 475	2 565 359
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	203 985 004	222 724 492	222 556 066
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	203 694 503	222 415 118	222 249 524
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 286 796	6 097 918	5 952 404
2.1.2.	procentu izdevumi	198 407 707	216 317 200	216 297 120
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	290 501	309 374	306 542
3.	Finansiālā bilance	922 987	-85 000	936 788
4.	Finansēšana	-922 987	85 000	-936 788
4.1.	Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-922 987	85 000	-936 788

9.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Budžeta izpilde" (LVL)
Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	4 393 905	3 633 992	4 582 876
1.1.	dotācijas	2 015 657	2 017 517	2 017 517
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	2 378 248	1 616 475	2 565 359
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	3 470 918	3 718 992	3 646 088
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 180 417	3 409 618	3 339 546
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 180 417	3 409 618	3 339 546
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	290 501	309 374	306 542
3.	Finansiālā bilance	922 987	-85 000	936 788
4.	Finansēšana	-922 987	85 000	-936 788
4.1.	Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-922 987	85 000	-936 788

10.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Valsts parāda vadība" (LVL)

Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Resursi izdevumu segšanai (kopā)	200 514 086	219 005 500	218 909 978
1.1.	dotācijas	200 514 086	219 005 500	218 909 978
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	200 514 086	219 005 500	218 909 978
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	200 514 086	219 005 500	218 909 978
2.1.1.	kārtējie izdevumi	2 106 379	2 688 300	2 612 858
2.1.2.	procentu izdevumi	198 407 707	216 317 200	216 297 120
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

11.tabula

**Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Iemaksas starptautiskajās organizācijās" (LVL)**

Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 393 358	2 692 468	2 254 855
1.1.	dotācijas	3 393 358	2 692 468	2 254 855
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	3 393 358	2 291 968	2 254 855
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 393 358	2 291 968	2 254 855
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	3 393 358	2 291 968	2 254 855
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-
3.	Finansiālā bilance	-	400 500	-
4.	Finansēšana	-	-400 500	-
4.1.	Akcijas un cita līdzdalība komersantu pašu kapitālā	-	-400 500	-

12.tabula
 Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
 pamatbudžeta apakšprogrammai "Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem" (LVL)

Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	77 581	156 971	74 943
1.1.	dotācijas	77 581	156 971	74 943
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	77 581	156 971	74 943
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	77 581	156 971	74 943
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	77 581	156 971	74 943
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Valsts kases darbība 2012.gadā
 Valsts kases kā
 valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

13.tabula

**Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai "Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam" (LVL)**

Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	15 476 686	15 491 371	15 444 121
1.1.	dotācijas	15 476 686	15 491 371	15 444 121
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	15 476 686	15 491 371	15 444 121
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	15 476 686	15 491 371	15 444 121
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	15 476 686	15 491 371	15 444 121
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts kases kā
valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

14.tabula
 Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
 pamatbudžeta apakšprogrammai "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansētie ierobežotu konkursu projekti
 (2007-2013)" (LVL)
 Avots: Valsts kase

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	21 301	497 698	322 521
1.1.	dotācijas	21 301	497 698	322 521
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	21 301	497 698	322 521
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	-	5 500	5 445
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	5 500	5 445
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	21 301	492 198	317 076

15.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Tehniskā palīdzība ERAF, ESF, KF apgūšanai (2007–2013)" (LVL)
Avots: Valsts kase

Valsts kases darbība 2012.gadā
 Valsts kases kā
 valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	-	62 000	31 610
1.1.	dotācijas	-	62 000	31 610
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	-	62 000	31 610
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	-	62 000	31 610
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	62 000	31 610
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

16.tabula

**Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas
valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai" (LVL)**
Avots: Valsts kase

Valsts kases darbība 2012.gadā
Valsts kases kā
valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	-	12 288	10 840
1.1.	dotācijas	-	12 288	10 840
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	-	12 288	10 840
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	-	12 288	10 840
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	12 288	10 840
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

17.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums" (LVL)
Avots: Valsts kase

Valsts kases darbība 2012.gadā
 Valsts kases kā
 valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	-	360 089	343 380
1.1.	dotācijas	-	360 089	343 380
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	-	360 089	343 380
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	-	360 089	343 380
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	360 089	343 380
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

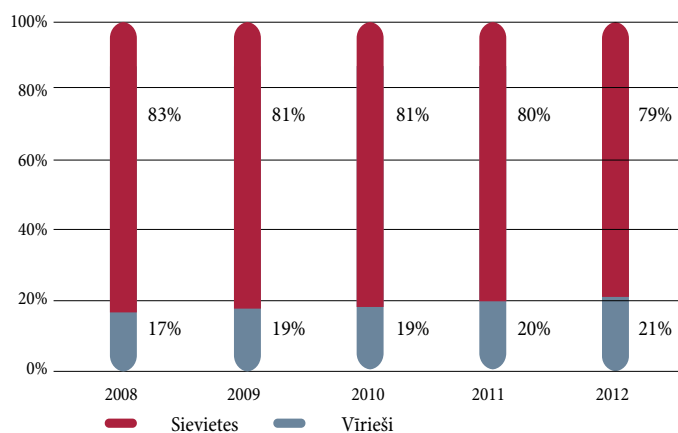
Valsts un pašvaldību iepirkumi

Valsts kasē iepirkumus veic saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu, piemērojot atklātu konkursu, sarunu procedūru un iepirkumu procedūru saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 8.1 pantu. Iepirkuma veikšanai Valsts kases pārvaldnieks ar rīkojumu izveido iepirkuma komisiju, kura ir kompetenta tā iepirkuma jomā, par kuru slēdz līgumu. Iepirkumus reģistrē un līgumus kontrolē grāmatvedības programmā "Horizon". 2012. gadā Valsts kase veikusi 23 iepirkumus (neskaitot iepirkumus līdz 3000 latiem) un noslēgusi līgumus par 2 336 385 latiem bez PVN.

5.2. Personāls un personāla vadība

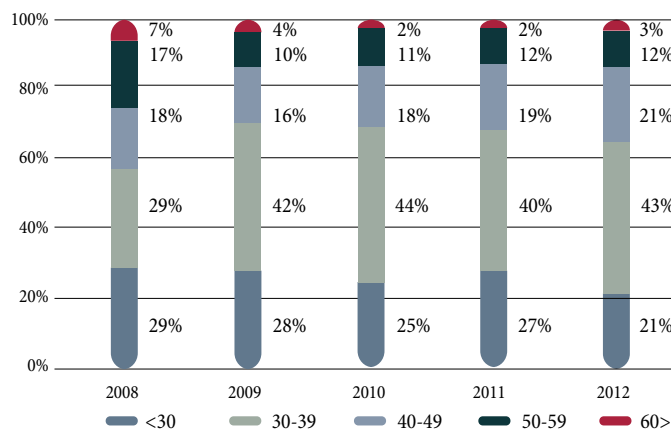
Valsts kasē 2012.gadā bija **185 amatu vietas**, no tām **168 ierēdņu amatu** un **17 – darbinieku**. Vidējais nodarbināto skaits, ieskaitot ilgstošā prombūtnē esošos darbiniekus, 2012.gadā bija **184**, t.sk. **167 ierēdņi** un **17 darbinieki**.

Valsts kases personāla procentuālie rādītāji pēc vecuma un dzimuma 2012.gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, nav būtiski mainījušies (sk. 13. un 14.attēlu).

13.attēls.
Valsts kases personāla sadalījums pēc dzimuma (2008.-2012.gads) (%)

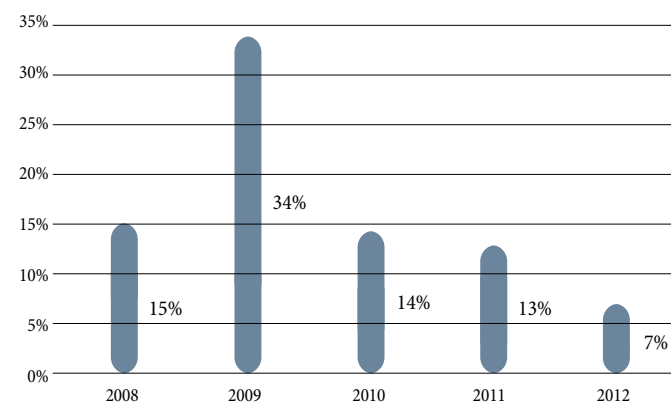
Avots: Valsts kase

14.attēls.
Valsts kases personāla sadalījums pēc vecuma (2008.-2012.gads) (%)

Avots: Valsts kase

2012.gadā **atbrīvoti 12 strādājošie jeb 7%** (sk. 15.attēlu). Aplūkojot personāla procentuālo mainību pēdējo gadu griezumā, uzskatāmi redzams, ka 2012.gadā tā ir ievērojami samazinājusies.

15.attēls.
Atbrīvotais personāls (2008.-2012.gads) (%)

Avots: Valsts kase

Valsts kases darbība 2012.gadā

Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

Pārskata gadā civildienesta vai darba tiesiskās attiecības ar Valsts kasi nodibinājuši 15 speciālisti. Lai nodrošinātu profesionāla personāla piesaisti, Valsts kase turpina sadarbību ar augstākajām mācību iestādēm un personāla atlases uzņēmumu. Profesionāla un objektīva personāla atlases procesa nodrošināšanai Valsts kases pārvaldnieks izdod rīkojumu par konkursa komisijas izveidi, kura personāla atlases procesu organizē vairākās kārtās, izmantojot punktu vērtējumu sistēmu un organizējot praktiskos pārbaudes uzdevumus un pārrunas.

Valsts kase turpina ieviestu praksi veicināt personāla profesionālo pilnveidošanos un karjeras izaugsmi: astoņi ierēdņi pārcelti augstāka līmeņa amatos gan uz nenoteiktu laiku, gan uz kolēģu prombūtnes laiku, savukārt četri ierēdņi pārcelti amatos citās struktūrvienībās, kā arī trim ierēdņiem, kas bijuši iecelti amatā uz noteiktu laiku, dota iespēja turpināt valsts civildienesta attiecības ar Valsts kasi, pārceļot amatā uz nenoteiktu laiku.

Valsts kase pievērš īpašu uzmanību jauno ierēdņu un darbinieku iepazīstināšanai ar amata pienākumiem un iestādes darbību, sagatavojot jaunā darbinieka pārbaudes laika darba plānu un iepazīstinot ar Valsts kases funkcijām un kolektīvu. Pārbaudes laika beigās ir pozitīvi novērtēti 18 jauno speciālistu darba izpilde.

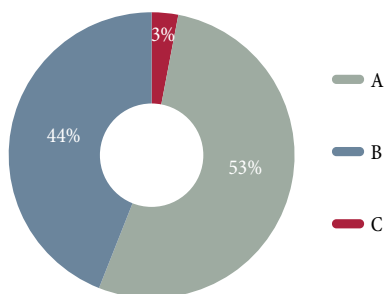
Pēc veiksmīgi izturēta pārbaudes laika un saņemta pozitīva novērtējuma Valsts kase 14 ierēdņa amata pretendentiem piešķirusi ierēdņa statusu.

Ikgadējā **darba izpildes novērtēšanā** darba izpildes rezultāti novērtēti 161 ierēdņim un darbiniekam. Darba izpildes rezultātus izmanto personāla motivēšanai, personāla profesionālās izaugsmes un karjeras attīstībai, kā arī mācību vajadzību noteikšanai.

Pozitīvie darba izpildes novērtēšanas rezultāti (neviens strādājošais nav saņēmis novērtējumu "D" vai "E") liecina, ka Valsts kases nodarbinātie ir sasnieguši augstu profesionalitātes līmeni un attīstījuši savas prasmes, efektīvi pildot darba uzdevumus un iesaistoties iestādes kopējo mērķu sasniegšanā (sk. 16.attēlu).

Valsts kases lielākā vērtība ir augsti izglītots un profesionāls personāls. **98% strādājošo ir augstākā izglītība** (t.sk. 50% no tiem ieguvuši maģistra grādu).

Cilvēkresursu profesionālās un personības attīstības veicināšana ir svarīga personāla vadības funkcija un arī 2012.gadā **mācību procesa organizēšanā** Valsts kase meklēja risinājumus nodarbināto

- A – darba izpilde visās jomās pārsniedz prasības attiecīgajā nozarē
- B – darba izpilde atsevišķās jomās pārsniedz prasības, bet pārējās jomās noris saskaņā ar prasībām attiecīgajā nozarē
- C – darba izpilde noris saskaņā ar prasībām attiecīgajā nozarē
- D – darba izpilde ne visās jomās sasniedz prasības attiecīgajā nozarē, darba izpildē nepieciešami uzlabojumi
- E – darba izpilde nesaskan ar prasībām attiecīgajā nozarē, visās jomās nepieciešami būtiski un tūlītīgi uzlabojumi

16.attēls.

2011./2012.gada darba izpildes novērtēšanas rezultāti (%)

Avots: Valsts kase

profesionālajai attīstībai un kompetences paaugstināšanai t.sk. bezmaksas semināros un pieredzes apmaiņas pasākumos. Līdzīgi kā iepriekšējos gados aktuālas bija arī pašu Valsts kases ierēdņu organizētās mācības kolēģiem: informācijas drošībā, korupcijas risku vadībā un mazināšanā, valsts budžeta izpildē, mediju komunikācijā, valsts parāda un aktīvu vadībā, kā arī kvalitātes vadības sistēmas pilnveidošanā.

ESF projekta „Atbalsts reformām budžeta un finanšu politikas jomā” ietvaros atsevišķiem finanšu jomā iesaistītajiem ierēdņiem 2012.gadā bija iespēja doties pieredzes apmaiņas braucienos, kā arī apmeklēt specializētas, augsta līmeņa mācības gan Latvijā, gan ārvalstīs par citu valstu labāko praksi un kompetenci tādās finanšu jomās, kā valsts aizņemšanās stratēģija un valsts parāda izmaksu optimizēšanas paņēmieni, atvasinātie finanšu instrumenti, kredītrisku analīze un vadīšana u.c.

Valsts kase ik gadu izvērtē nepieciešamību un nosaka ierēdņu un darbinieku mācību vajadzības un apstiprina kārtējā gada Mācību plānu. Mācību vajadzības nosaka, ņemot vērā iestādes stratēģisko virzību, struktūrvienību funkcijas u.c. kritērijus, kas pamato mācību nepieciešamību efektīvai darba uzdevumu izpildei.

5.3. Kvalitātes un risku vadība

Valsts kases kvalitātes vadības sistēma kopš 2006.gada ir sertificēta atbilstoši ISO 9001 (kopš 2009.gada – atbilstoši ISO 9001:2008) standarta prasībām. Valsts kase pastāvīgi pilnveido kvalitātes vadības sistēmu, lai nodrošinātu tās atbilstību ne tikai piemērojamajām likumdošanas, normatīvo aktu un ISO 9001:2008 standarta prasībām, bet arī nodrošinātu līdzsvaru starp klientu vajadzību apmierināšanu un Valsts kases nodrošināmajām uzraudzības funkcijām atbilstoši valsts un iedzīvotāju interesēm, kā arī radītu pārlicību klientiem par Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Sertificējamā kvalitātes vadības sistēmas darbības sfēra ir valsts budžeta izpilde, valsts parāda vadība, naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadība, maksājumu, ES sertifikācijas iestādes un Nacionālā fonda vadības funkciju realizācija, kas ir Valsts kases pamatdarbības procesi. **2012.gadā sekmīgi noritējusi Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas pārsertifikācija**, gūstot pārlicību par sistēmas pastāvīgu atbilstību ISO 9001:2008 standarta prasībām. **Audīta laikā novērota un novērtēta teicama iekšējā informācijas aprīte un darbinieku izpratne par Valsts kases darbības stratēģisko virzību un prioritātēm.**

Lai nodrošinātu Valsts kases esošo pakalpojumu pilnveidošanu un jaunu pakalpojumu attīstīšanu, 2012.gadā ESF projekta „Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošana un attīstība” ietvaros Valsts kase **ieviesa projektu vadības metodiku**. Valsts kases 2012.gadā izstrādātajā Projektu vadības rokasgrāmatā noteikts projektu vadības organizatoriskais ietvars un vienoti projektu vadības principi, ņemot vērā Valsts kases projektu specifiku, organizatorisko struktūru un organizācijas kultūru. Metodiku Valsts kase izmanto attīstības projektu plānošanai un vadībai.

2012.gadā Valsts kase piedalījās starptautiskā **Kvalitātes inovāciju gada balvas konkursā** (*The Quality Innovation of the Year Competition*), kuram ir plaša publicitāte Ziemeļvalstīs un kas pirmo reizi tika rīkots arī Latvijas organizācijām. 2012.gadā Kvalitātes inovāciju balvas konkurss notika Somijā, Igaunijā, Zviedrijā un Latvijā. Konkursa dalībniekus ar savu klātbūtni pagodināja un sveica arī Latvijas vēstnieks Somijā Juris Bone un Somijas parlamenta spikers E.Heinoluoma. Konkursu Latvijā organizēja Latvijas Kvalitātes biedrība sadarbībā ar ilggadējo organizatoru – Somijas Kvalitātes asociāciju.

Valsts kases **risku vadība** ir integrēta kvalitātes vadības sistēmā, nodrošinot preventīvo darbību identificēšanu un īstenošanu, un ir vērsta uz Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu.

5.4. Iekšējās kontroles sistēma

Valsts kases **iekšējās kontroles sistēma** ir izveidota, pamatojoties uz visaptverošiem iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildes novērtējumu, risku vadību, kontroles aktivitātēm, uzraudzību, efektīvu informācijas aprīti un savstarpēju komunikāciju.

Kontroles vides kultūru Valsts kase ir izveidojusi, nodrošinot darbības atbilstību kvalitātes vadības sistēmai un ētikas kodeksam, veicinot darbinieku iesaistīšanos iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā. Valsts kasē ir ieviesta tāda organizatoriskā struktūra, kas skaidri nosaka atbildību, pilnvaras, pienākumu sadali un atskaitīšanās kārtību.

Valsts kasē **risku vadība** un kvalitātes vadība ir integrētas ikdienas darbībās, projektu vadībā, informācijas sistēmu vadības procesos, kas virza Valsts kases **kontroles aktivitātes** no korektīvām uz preventīvām, tādējādi samazinot iespējamo zaudējumu varbūtību un nodrošinot darbības nepārtrauktību. Valsts kases procesi un to īstenošanā realizējamās kontroles ir noteiktas iekšējos kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošos dokumentos.

Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzību Valsts kase veic caur procesu vadību, mērot procesu darbības kvalitātes kritērijus, caur stratēģiskās vadības procesu, analizējot darbības rezultātus, veicot kontroļu pašnovērtējumus risku vadības, neatbilstību novēršanas procesos, ieviešot audītu un citu novērtējumu rezultātā sniegtos ieteikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai.

2012.gadā veiktie **iekšējie auditi un pārbaudes, ārējo auditoru auditi un revīzijas rezultāti, kā arī ārējo un iekšējo audītu ieteikumu ieviešanas gaita** liecina, ka **Valsts kases iekšējā kontroles sistēma darbojas labi** un kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas sniedz pietiekamu pārlicību, ka Valsts kases riski tiek vadīti un iestādes mērķi tiek sasniegti. Valsts kasē izveidotā iekšējā kontroles sistēma nodrošina iestādes izvirzīto uzdevumu izpildi atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem un saskaņā ar ārējos un iekšējos normatīvajos aktos un dokumentos noteiktajām prasībām, sagatavoto pārskatu ticamību un pietiekamību. Valsts kase pastāvīgi pilnveido procesus, ņemot vērā labākās prakses piemērus un finanšu sektora organizāciju pieredzi.

Komunikācija ar sabiedrību

Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Pilnvērtīga sadarbība starp Valsts kasi un sabiedrību iespējama, nodrošinot efektīvu informācijas apmaiņu. Valsts kase regulāri informē plašsaziņas līdzekļus par tās kompetencē esošajiem jautājumiem: sagatavo un izplata preses relīzes, sniedz atbildes uz plašsaziņas līdzekļus interesējošiem jautājumiem.

Valsts kases komunikācijas procesus būtiski ietekmē valsts sociālpolitiskie un ekonomiskie apstākļi: Valsts kase turpina būt notikumu epicentrā, **aktuāla ir plašsaziņas līdzekļu un sabiedrības interese par Valsts kases darbu, funkcijām un atbildību.**

Atbilstoši **Valsts kases komunikācijas stratēģijai 2010.-2012.gadam (aktualizēta 2011.-2013.gadam)**, lai nodrošinātu operatīvas un sekmīgas darbības plānojumu, lai radītu un uzturētu Valsts kasē labvēlīgu iekšējo komunikācijas sadarbības vidi un ar papildu aktivitātēm ārējā komunikācijā attīstītu Valsts kases tēlu, izstrādāts un izpildīts **Valsts kases 2012.gada komunikācijas plāns**. 2012.gadā izstrādāta un apstiprināta **Valsts kases komunikācijas stratēģija 2013.-2015.gadam**.

Kopš 2002.gada Valsts kase uztur tīmekļa vietni (www.kase.gov.lv), kurā pieejama informācija par iestādi un tās funkcijām. Tajā regulāri tiek ievietota un atjaunota informācija par Valsts kases aktualitātēm un nodrošināta iespēja elektroniski uzdot jautājumus. Tīmekļa vietnes apmeklētājiem tā ir iespēja saņemt operatīvu atbildi uz savu jautājumu, bet Valsts kasei – iespēja iepazīties ar sabiedrību un klientus interesējošiem jautājumiem, nepieciešamības gadījumā sagatavojot plašāku informāciju ievietošanai gan tīmekļa vietnē, gan izplatīšanai klientiem, kā arī identificēt un novērst potenciālās problēmas.

Valsts kases 2013.gada attīstības prioritātes

- 1) **Nodrošināt Valsts kases informācijas sistēmu pielāgošanu eiro ieviešanai.**
- 2) **Ieviest krājobligācijas valsts aizņēmumu vadībā.**
- 3) **Veikt resursu piesaistišanas pasākumus 2014./2015.gadā plānotajai valsts parāda atmaksai saskaņā ar vidēja termiņa aizņemšanās stratēģiju.**
- 4) **Diversificēt investoru bāzi.**
- 5) **Mazināt riskus sertifikācijas iestādes vadības un kontroles sistēmā.**
- 6) **Iestādes pārvaldībā attīstīt klientu attiecību vadību sistēmu, pārejot uz *MS Share Point* platformu, ieviešot moduļus Valsts kases iekšējo procesu nodrošināšanai.**